

Ändlös längtan

Andreas Rejbrand

(UTKAST. Tredje revisionen.)

Inledning

Nu sitter jag och skriver första meningen på en bok som jag hoppas skall förändra mitt liv för alltid. Det känns tungt, ty en mening är inte mycket; jag har så långt kvar. Men trots den enskilda meningens litenhet, finns det vissa meningar, som kan göra större skada än det mest brutala fysiska våldet. Andra meningar kan läka sår som haft evigheter på sig att rota sig. Men de meningarna är ovanliga – jag har aldrig sett någon. Som naturvetare borde jag kanske vara mer skeptisk till sådant som jag aldrig sett, men icke. Hopp kan hålla en vid liv även vid de mörkaste tillfällena. Jag drömmer om att få se en sådan mening en dag.

Jag skriver en bok om ändlös längtan och förtvivlan. Om hat: hat som föds av förtvivlan och orättvisa. När du läser den här boken kanske du tror att det inte finns någon annan sida av mig, än den mörka. Men så är det inte. Förvisso vore det fel att säga att jag någonsin varit en "lycklig" människa – visst, stundtals har jag känt lycka, men det har nog aldrig gått en månad utan att jag känt hopplösheten flåsa mig i nacken. Periodvis har livet varit ett helvete. Jag har dock en ljusare sida: jag lever i mångt och mycket ett " normalt " liv, studerar och arbetar, och lyckas väl med båda delarna. Jag har haft framgångar med flera av mina egna initiativ, mina egna projekt. Jag kan inte säga att jag har många vänner, men det finns kanske en handfull personer jag litar på och tycker om. Men även i de ljusaste stunder smyger sig skuggorna på mig, och väntar ut ett lämpligt tillfälle att attackera. Det är det som den här boken handlar om. Jag vill berätta om det mörker jag bär inom mig. Boken handlar emellertid inte bara om hat och förtvivlan: den handlar om de obeskrivligt starka känslor som finns – inte minst av hat och förtvivlan – men också om det potentiella rus av gudomlig lycka som människor är förmögna att känna. Det är det jag söker. Jag hoppas en dag få se en mening (hädanefter kallad *meningen*, i bestämd form) som säger att jag skall få uppleva det ruset.

Den här boken handlar om hur det är att vara människa. Livet kan vara ohyggligt svårt, och på min väg har jag undersökt livet från fler vinklar än de

Ändlös längtan

flesta människor hinner bekanta sig med. Jag försöker i boken gå till botten med det mänskliga tillståndet, med människans natur och medvetande, med hennes känslor. Vill du studera människans innersta själsliv, så kan du läsa den här boken.

Så, vem är jag? Jag är född 1987, i Linköping, men jag växte upp i Katrineholm, två typiska svenska städer. De senaste åren har jag studerat fysik vid Linköpings universitet, och dessutom arbetat som lärare i matematik där. På fritiden arbetar jag en hel del med matematisk och naturvetenskaplig visualisering. Mina bästa skapelser hamnar alltid på min webbplats. Var är då mörkret? Den frågan går nog inte att besvara med en mening; därav den här *boken*. Jag har dock vid flertalet tillfällen försökt att sammanfatta mitt öde med kort och koncis text. För att ge dig en vag uppfattning om mitt problem, klistrar jag här in ett av alla dessa försök, som jag skrev när jag var 19 år:

När jag var fyra år, och mina jämnåriga knappt visste vad det var, kände jag en extrem längtan efter en livslång partner vid min sida: någon som kunde ge mig vänskaplig närhet, kärlek och trygghet, någon som brydde sig om mig och fanns för och hos mig, och som jag kunde dela allt, hela livet, med. Samma, överväldigande, längtan, kände jag när jag blev fem år, och även när jag var sex, sju, åtta, nio, tio, elva, tolv, tretton, fjorton, femton, sexton, sjutton, arton och nitton år; under hela min barndom kände jag alltså detta extrema behov, men aldrig fick jag ens en "vanlig" vän. I stället tvingades jag passivt se på när mina jämnåriga fick allt närmare kontakter; först handlade det om kramar, sedan kyssar och – till slut, tror jag – även om sex. Allt medan jag passivt tvingades se på.

Barndom och uppväxt

Lt. Cmdr. Tuvok, en vulcan i *Star Trek: Voyager*, berättade i ett avsnitt att vulcans har minnen ända från tiden i livmodern. Så är det inte med människor, i varje fall inte med mig. Jag kan inte komma på något minne från mina första levnadsår. Den här berättelsen om mitt känsloliv får alltså börja några år in i livet, närmare bestämt när jag var fem år och började på *Kyrkans barntimmar*, en daglig aktivitet, som en slags förskola, anordnad av Svenska kyrkan. I dag är jag förvisso ateist, eller på sin höjd agnostiker, och inte sällan kritisk mot kyrkans stundom underliga uppfattning om vetenskapliga fakta, så det kan kännas lite märkligt att mina första minnen präglades av den kristna traditionen. Men nu har jag faktiskt väldigt få minnen från kyrkan i sig. Det jag minns är i stället Sara. Jag minns inte hur hon såg ut, vem hon var. Det var så länge sedan, och jag var så ung. Men jag minns mycket tydligt att jag åträdde henne. Jag minns att jag på kvällarna låg i sängen, och tänkte att världens alla problem skulle försvinna, bara jag fick henne, bara hon kunde ligga bredvid mig. Självklart tänkte jag inte på sex – jag hade ingen aning om vad det var – men en flickvän ville jag visst ha. Mer än så här kan jag inte skriva om den här tiden, eftersom jag inte hittar något ytterligare av intresse i mitt minne. Jag undrar om det är vanligt att barn i den åldern längtar så efter en partner? Jag vet inte, men jag tror i vilket fall som helst att jag ändå var lite ovanlig som barn, redan då, för jag tror inte att jag hade några vänner eller jämnåriga bekanta utanför kyrkans väggar. Bokstavligt talat, alltså: jag hade aldrig några jämnåriga i hemmiljön, utanför den schemalagda tiden.

Året jag skulle fylla sju började jag förstås i skolan, på lågstadiet. På grund av min sena födelsedag, i slutet av december, var jag bland de yngsta i klassen, men det var inget jag (eller någon, skulle jag tro) märkte av; ett knappt år är inte så mycket. Jag skulle väl tro att min klass var tämligen normal, liksom min skola. Det var inte världens bästa klass – på långa vägar – och inte världens bästa skola, men jag tror varken att skolan eller klassen var nämnvärt mycket sämre än medelnivån i Sverige på den tiden. På låg- och mellanstadiet var jag inte någon topplev, och utmärkte mig inte akademiskt. Men redan nu började jag nog uppvisa skillnader mot mina jämnå-

Ändlös längtan

riga. Jag tror att de flesta i klassen spenderade ganska stor tid med kamrater på fritiden – det gjorde inte jag. Jag satt hemma ensam, och hade i stor sett ingen annan lekkamrat än min morfar. Jag kände ingen samhörighet med mina jämnåriga; jag var allvarligare än dem, och tog saker på större allvar. En gång t.ex. berättade en klasskamrat att en elev i en parallellklass hade haft sex. Det reagerade jag kraftigt på – och det är väl förståeligt: det *är* anmärkningsvärt om en lågstadielev redan haft sin sexuella debut. Men klasskamraten förstod inte varför jag hakade upp mig på det; för honom var det bara en sak han nämnde i förbifarten, något han hört, bland hundratal saker han hade hört. Vid ett annat tillfälle hörde jag en kvinnlig klasskamrat berätta om en person som nästan dog. Nu vet jag inte hur pass sant det var – barn kan ju lätt överdriva saker – men det är inte väsentligt här. Det som är väsentligt är att hon berättade att patienten, när hon var nära att dö, var på väg till himlen, till Guds boningar, men hon kom inte genom grinden, för hon överlevde. Hon menade alltså detta bokstavligt. De andra eleverna som hörde detta gjorde ingen stor sak av det. Men jag blev väldigt upprörd. Trodde hon alltså på riktigt att det fanns en kristen himmel? För mig var detta en mycket stor sak. Om man trodde på något sådant, skulle ju all vetenskap vara, milt uttryckt, "otillräcklig". Skulle man finna något faktiskt bevis på existensen av en sådan övernaturlig företeelse, skulle ju det innebära en revolution inom vetenskapen, en helt ny världsbild. Så hur kunde hon gå och tro på något sådant utan att spendera dag ut och dag in med att undersöka detta fenomen? Jag var väldigt vetenskapligt lagd redan då. Och jag tog saker på största allvar.

Det jag minns allra mest under lågstadiet var förstås min stora längtan efter Pernilla, en kvinnlig klasskamrat. Jag tänkte på henne varje dag, drömde om henne varje natt. Min högsta önskan var att få vara med henne. Att få vara med henne i och efter skolan varje dag. Men det blev aldrig något mer än en dröm, så klart. Mina föräldrar fick visst reda på att jag var intresserad av henne. Vid ett tillfälle hade de fått ett telefonsamtal från någon, möjligtvis en lärare eller Pernillas föräldrar. Jag skulle gissa att de hade fått klagomål på att jag var "på" Pernilla för mycket. När jag kom hem den dagen konstaterade de, lite frågande, "du och Pernilla är ju inte alls 'ihop'?", där "vara

Ändlös längtan

ihop” betyder ”vara partners”, d.v.s. implicerar en ömsesidig relation. Deras okunskap om mitt tillstånd förvånade mig, för redan då var det för mig helt självklart att jag inte *kunde* få en partner, att det var mitt öde att vara ensam resten av livet, och bara vara avundsjuk på människor som hade relationer. Hur kunde de bara tro något så löjligt som att jag hade en partner? Det var ju som att tro på flygande rosa elefanter! Det var ju en omöjlighet! Skulle jag ha en partner?! Det finns ju en naturlag emot det!

Under låg- och mellanstadiet var jag mobbad. Det rörde sig inte om någon fysisk mobbning, utan begränsades till retning. Men ack så retad jag blev. De retade upp mig tills jag oundvikligen tappade kontrollen fullständigt, och började kasta saxar omkring mig. Jag blev så arg, att jag inte visste vad. Jag exploderade. Men ingen verkade se det; ingen lärare gjorde något åt det, förrän jag en dag under sista året på mellanstadiet råkade använda formuleringen ”jag är mobbad” till min lärare. Då förstod hon och vidtog åtgärder, så mobbningen slutade. Hade jag vetat att det var så lätt att bli av med allt retande, hade jag skickat meddelandet ”jag är mobbad” till min lärare mycket tidigare. Men jag trodde ju att hon visste hur situationen var. Jag hade ju många gånger sagt till henne att elever retade mig, men hon hade tydligen trott att det var ”ömsesidigt” retande, och hon brukade aldrig ta mitt klagande på allvar. I stället brukade hon säga saker som ”om du slutar bry dig om dem så slutar de reta dig”. Det är dock lättare sagt än gjort för ett mellanstadiebarn. Hur som helst tror jag inte att jag blev särskilt skadad av mobbningen. Så här i efterhand ser jag inte så allvarligt på det. Barn är barn, och barn retas. Man får längta tills man blir vuxen, och själv kan hantera situationer bättre, och har mognare människor omkring sig. Men visst mådde jag dåligt av det, stundtals väldigt dåligt, och lärarna borde ha kunnat göra mer. Men mobbningen, hur stark den än var, gjorde mig inte ens i närheten av så illa, som min ensamhet, min avsaknad av en partner.

I början av mellanstadiet började jag glömma bort Pernilla. Det betydde däremot inte att jag slutade längta, utan längtan bara bytte skepnad. Jag blev i stället ”besatt” av Madde. Du förstår, Madde hade fått diabetes, och på något sätt uttryckte sig min sympati i form av kärlek, och jag älskade henne

Ändlös längtan

så. Jag var faktiskt hemma hos henne vid några få tillfällen. Det borde jag ju ha tyckt ha varit hur fantastiskt som helst, och jag tror jag gjorde det, men jag minns inte riktigt. Emellertid blev det inte mer än så.

I mitten av mellanstadiet byttes mitt fokus från Madde till Lovisa. Lovisa var ett år yngre än mig, i varje fall i den meningen att hon gick i klass 5A när jag gick i 6A. Lovisa var inte bara bekant från skolan, utan vi gick också i Scouterna tillsammans. Ja, jag var scout ett tag, men slutade efter ett par år, eftersom jag fann verksamheten lite väl barnslig. Dessutom upplevde jag mig till viss omfattning som mobbad där också. Jag var ett barn som var väldigt tacksamt att mobba. Min förälskelse i Lovisa var den starkaste dittills, och det vill säga mycket. Allt jag gjorde handlade om henne, på ett eller annat sätt. Jag tänkte på henne hela tiden. Det skulle inte förvåna mig om jag *bokstavligt talat* tänkte på henne varje dag under flera års tid. Jag kommer i synnerhet ihåg ett scoutläger vi var på tillsammans. En dag badade vi, och jag stod av någon anledning (nåväl, det gjorde jag ju så gott som alltid) själv vid stranden och tittade ut över vattnet. Då kom hon fram till mig, barfota och nästan helt naken. Hon hade bara virat in sig i sitt badlakan (och hade väl antagligen badkläder under). Hon började prata med mig. Jag har inte den blekaste aning om vad hon sade. I själva verket undrar jag om jag ens senare den dagen kom ihåg det. Jag var bara så chockad. Det är nog ett av mitt livs allra mest erotiska minnen, även till dags dato. Men det blev förstås aldrig något mer mellan mig och Lovisa. Jag hade inte på långa vägar de färdigheter som krävs för att inleda eller bibehålla en relation till någon. Snarare var jag på henne för mycket. Jag bad ofta mina klasskamrater söka upp Lovisa på rasterna, och säga åt henne att komma till mig, för "någon" ville prata med henne. Oftast kom den av mig "anställda" klasskamraten tillbaka och returnerade meddelandet "jag vet nog vem det är". Kanske ingen större förlust för mig, dock, för även om Lovisa hade kommit hade jag inte haft något att säga.

Hur var jag annars på mellanstadiet? Jag var mest för mig själv. På rasterna stod jag ensam utanför skoldörren, med ryggen mot tegelväggen, och dörren ett par decimeter åt höger, och tittade ut på skolgården. Så stod jag en-

Ändlös längtan

sam varje rast under det sista året på mellanstadiet. Jag var endast i undantagsfall med kamrater på fritiden. Jag brukade gå runt i svarta byxor och blå skjorta. Jag ville se ut som en banktjänsteman. Det var nämligen så att jag uppfattade mina jämnåriga som väldigt omogna (de hade "häng" och betedde sig illa), men jag hade sett på TV att affärsmän inte alls betedde sig så. Därför började jag associera affärsman med moget beteende, och jag ville se ut som en sådan. Nu är ju den associationen något enfaldig – det är långt ifrån alla affärsmän som är mogna, och – framförallt – det finns många mogna människor som *inte* är affärsmän. I själva verket skulle jag i dag aldrig framhäva affärsmän som varken typiska eller goda exempel på kloka och visa människor. Men ett barn har inte så stora erfarenheter: jag kände till mina jämnåriga, som var omogna och klädde sig illa, och den stereotypiska affärsmannen som på många sätt var rena motsatsen till detta. Därför ville jag visa vem jag var, visa att jag inte identifierade mig med mina jämnåriga, genom att klä mig som en affärsman.

När jag skulle börja på högstadiet bytte jag inte bara klass, utan även skola och lärare. Jag började på Tallåsskolan, som det året hade en ny profilklass, den så kallade *NO-klassen*, med extra mycket naturvetenskap. Jag sökte till den, och blev antagen. Jag tror att knappt hälften blev antagna, och det var nog tur att jag tillhörde den minoriteten, för där upptäckte jag mitt intresse för matematik och naturvetenskap. Överlag var de naturvetenskapliga kurserna under de tre åren mycket bra. Jag märkte att jag var bra på matematik och naturvetenskap, och till sista året på högstadiet hade jag börjat utmärka mig; till exempel fick jag högsta betyg i alla teoretiska ämnen. Och lite därtill när det gällde matematik och naturvetenskap. På högstadiet var jag *aldrig* med någon kamrat utanför skoltiden. All tid ägnade jag åt studierna. Och programmering och webbutveckling, som jag tyckte var kul.

Jag trivdes inte alls med mina jämnåriga klasskamrater. Jag tyckte man kunde förvänta sig att en högstadieelev skulle bete sig moget och vuxet. Det gjorde jag (i den mån jag lyckades med det). Jag *avskydde* larv, flams, stoj och trams, och det fanns det gott om i klassen. Klasskamraterna flamsade, stojade, och tramsade på lektionerna. De var högljudda. De sprang fram och

Ändlös längtan

tillbaka, gjorde konstiga saker. De klottrade på papper, och ibland på andra saker också. De skojade om allt; inget var heligt, de tog aldrig något på allvar. En gång roade sig en elev med att förstöra en miniräknare.

Mitt självförtroende var i botten under högstadiet. Detta yttrade sig på ett synnerligen olyckligt sätt: jag hade extremt svårt att inte skratta. Vad som än hände, så (gap-) skrattade jag åt det, och allt som oftast kunde jag inte sluta; jag blev knallröd i ansiktet av mina ansträngningar att hålla tyst. Jag skrattade inte av glädje, utan jag avskydde mig själv när jag skrattade. Jag stod inte ut med bilden av mig själv som en person som hela tiden skrattar och aldrig tar något seriöst, för jag var ju precis tvärtom: jag tog allt allvarligt, och var alltid seriös. Men det syntes ju inte på mig. Detta orsakade en ond cirkel: ju sämre självförtroende jag fick, desto mer skrattade jag, och desto sämre mådde jag. Men inte bara huvudet spökade för mig: under större delen av högstadietiden led jag också av svåra magsmärtor på morgnarna. De började när jag gick till skolan, och slutade först några timmar in på dagen. Jag kommer ihåg att jag var blek och kallsvettades av smärta. Men jag gjorde inget åt det. Jag antar att jag inte visste vad jag skulle göra. Om jag i dag skulle drabbas av något sådant, skulle jag inte acceptera det, utan gå till en läkare redan efter några dagar. Men så stor var inte min värld då.

Jag ägnade en hel del tid åt filosofiska frågor, i synnerhet om vad som var meningen med livet, och hur människor bör leva. Jag började skriva artiklar i dessa ämnen. Fundamentala artiklar, som besvarade dessa två frågor så tydligt som möjligt. De första upplagorna av dessa artiklar var inte perfekta, men de blev bättre och bättre; jag skrev nästan en ny version varje år. Vad är då meningen med livet? Var hittar man den? Man skulle kunna ringa till Gud och fråga, eller titta i mikroskop och se om det finns någon UTF-8-kodad förklaring i människans gener. Nej, skämt åsido, skall man vara stringent och ärlig, måste man inse att det inte finns någon egentlig mening med livet, eller något som är "viktigt". Visst, alla organismer är programmerade att överleva, så en biolog skulle kanske drista sig till att säga att detta är meningen med livet. Visst, biologiskt sett. Men om vi nu pratar om vad som är viktigt i livet, vad är det som säger att det är viktigt att följa den biolo-

Ändlös längtan

giska programmeringen? Vill man ha en mening, eller kunna säga att något är viktigt, måste man alltså *definiera* den själv. Man måste införa ett moralens axiom. Jag valde välmåendet: Meningen med livet är att alla skall må så bra som möjligt, vara så lyckliga som möjligt och lida så lite som möjligt. Det tycker jag är den bästa mening med livet man kan definiera. Så allt en människa gör bör, direkt eller indirekt, främja det målet.

Lovisa följde inte med till Tallåsskolan. Inte nog med att hon låg en årskurs efter mig, utan hon hamnade senare på en *annan* högstadieskola. Med åren glömde jag henne; jag antar att det är naturligt. I stället fastnade jag för en av mina nya klasskamrater, Anna-Karin. I fem år kom jag att älska henne, i början i smyg, men så småningom läckte det ut. En natt skulle klassen sova över i skolans "uppehållsrum". Jag bad någon klasskamrat att hämta Anna-Karin åt mig, och så möttes vi i entrén till uppehållsrummet. Jag tror hon saknade en framtand, av någon anledning, men det gjorde henne inte mindre charmig. Jag berättade för henne hur mycket jag tyckte om henne, men på ett torrt och rättfram sätt; jag var på den tiden inte tillräckligt begåvad för att uttrycka mig poetiskt. Hon berättade att hon hade en partner, eller i varje fall var nära på att skaffa en. Tiden gick, och hon började förstås ogilla mig. "Han är äcklig", lär hon ha sagt.

Vid det här laget hade jag lärt mig vad sex var för något. Om jag inte minns fel, så lärde jag mig det i en dröm jag hade när jag fortfarande gick på mellanstadiet. I den drömmen insåg jag sambandet mellan hanens erektion och artens fortplantning, ett samband jag tidigare inte haft en aning om. Och ända sedan mellanstadiet har jag också känt en längtan till den erotiska närkontakten, utöver den rent vänskapliga aspekten i ett kärleksförhållande. Jag drömde t.ex. ofta om att jag skulle få ha sex med Lovisa, och ännu mer med Anna-Karin. I årskurs åtta låg vi över i en gammal lagerlokal tillhörande ICA när vi var på utflykt. En klasskamrat hade nämligen en far som var chef på en lantlig ICA-butik. Vi låg i sovsäck, och när jag kom in i lokalen på kvällen, efter att ha varit ute ett tag, såg jag Anna-Karin liggandes på sin sovsäck, med nakna ben och fötter, rakt upp i vädret, och hon smekte sig längs sitt vänstra underben. Det var i sanning en erotisk syn.

Ändlös längtan

Mot slutet av högstadiet var ångesten tilltagande. Jag såg då att mina jämnåriga började ha mer fysiska relationer med varandra. Jag såg dem kyssas, och jag hörde talas om sex. Jag var livrädd att få höra något sådant om Anna-Karin. Utanförskapet var också hemsk – jag hade ju varit utanför hela mitt liv, men om nu mina jämnåriga började med intima relationer, och jag på det området var kvar på småbarnsnivån, så blev ju ensamheten bara än värre. Men framförallt var det ju så orättvist – i hela mitt liv hade det funnits en enda sak jag velat ha, mer än allt annat, och nu tvingades jag bara titta på när mina jämnåriga fick det. Jag tänkte att jag bara *måste* få ha haft sex innan jag gick ut högstadiet, för annars skulle kanske mitt psykologiska trauma bli för stort. Jag hade ju redan då lidit under hela låg-, mellan- och högstadietiden av mitt otillfredsställda behov av en kvinnlig vän. Men det fick jag ju inte.

Gymnasiet

Gymnasiet – ny skola, ny klass. Här kom det att hända dramatiska saker. Bara ett par år efter gymnasietiden, skrev jag ner dessa i en novell: *Utan förtröstan*.

Utan förtröstan

*Jag har ofrivilligt varit ensam hela mitt liv,
men har alltid haft som högsta dröm,
som högsta, utopiska idé om lycka och äkta glädje,
att ha en riktigt nära vän att dela livet med,
och veta att hon alltid finns för mig,
och att jag alltid finns för henne.*

*Jag kan svårligen ens föreställa mig vilken enorm glädje jag
skulle känna,
om Du var min vän,
om jag fick hålla Din hand,
omfamna Dig,
och om Du omfamnade mig,
och jag kände att Du stod mig nära.*

Det har gått ett par år sedan allt utspelade sig. Mitt minne bleknar med tiden, men stora delar av händelserna, av känslorna, tror jag, att jag alltid kommer att bära med mig. Jag har nämligen upplevt känslor så starka, så karaktäristiska, så kraftfulla, så underbara, så förfärliga, så hemska och så svårbeskrivliga, att jag känner mig nödgad att nedskrivna dem, medan jag fortfarande så starkt kan förnimma dem. Det blir inte lätt, men jag ämnar försöka. Jag går igenom mina gamla loggboksinlägg, och slås av ... dem.

Jag var perfektionist. Jag hade som krav på mig själv, att aldrig skratta eller le. Jag var aldrig med vänner, ty jag inga hade, och jag hade aldrig haft några. Mitt liv bestod av mina gymnasiala studier, och programmeringen. Varje morgon gick jag tidigt till skolan; jag kom dit en dryg halvtimme före lektionsstart, när nästan inga andra elever och lärare ännu hade anlänt. Jag brukade gå en tur genom biblioteket, för att fördriva tiden, men sedan ställde jag mig utanför lektionssalen, med ryggen mot väggen, och tittade mig omkring, ända tills lektionen började. Ibland kunde jag också gå en promenad i korridoren, och för femtioelfte gången studera de biologiska utställ-

Ändlös längtan

ningsobjekten. Det hände att någon klasskamrat sade "hej" till mig på morgonen, när hon gick förbi mig, fast de flesta gjorde det inte. Under lektionstid, emellertid, blev jag populär: då hjälpte jag andra elever med arbete, med allt från fysik och matematik, till språkvetenskapliga ämnen. Det var nästan det jag levde för; särskilt fann jag lycka i att hjälpa någon av de kvinnliga eleverna. När sedan en lektion slutat, gick jag och ställde mig utanför nästa dörr; kanske skulle det bli språkvetenskap i mellankorridoren på andra våningen. Jag satt i regel alltid ensam på lektionerna; det var nästan alltid en tom plats vid min sida. Också vid lunch satt jag själv, och åt min vegetariska, till smaken knappt ätbara, mat.

Förvisso hände det att jag trots allt skrattade eller log; det var svårt att alltid hålla sig lugn när alla andra ungdomar i klassen ständigt stojade. Jag förbannade mig alltid vid sådana tillfällen, ty skrattet förstörde min syn på mig själv, och gjorde att jag började skämmas och känna obehag för resten av (skol-) dagen. Det var sannerligen inte av lycka jag log och skrattade, utan av stress och osäkerhet. Om det funnits något sätt, på vilket jag kunde ha inaktiverat skrattreflexen, skulle jag utan tvekan ha gjort det. När jag gick hem, på eftermiddagen när det blivit mörkt, tänkte jag noggrant igenom hela dagen, på hur pass bra jag betett mig. Nästan varje dag vid den här tiden mådde jag väldigt dåligt, ty jag lett och skrattat under dagen, men på kvällen skrev jag alltid i loggboken att skrattet "naturligtvis" varit ett "undantag", som "aldrig" skulle inträffa igen. Någon dag per år hände det emellertid, att jag lyckades agera perfekt hela dagen, och de dagarna var jag nästan glad, nöjd och fri.

De personer jag kände bäst, mina bästa "vänner", om du så vill, var lärarna; jag brukade ofta se till att stanna kvar en stund efter lektionen, för att få tala lite med undervisaren. Jag identifierade mig inte alls med mina klasskamrater. Jag var strikt och formell, medan de flamsade omkring, larvade sig, gapskrattade åt varandra, tog på varandra, lekte och stojade. Jag identifierade mig alltså mycket mer med lärarna, också särskilt som jag var väldigt intresserad av vetenskap. Jag kände mig oerhört ensam, nästan som om jag tillhörde fel grupp, eller till och med fel art. Jag var dessutom vegetarian,

Ändlös längtan

och även detta var jag tämligen ensam om. Jag var också ensam om att aldrig dricka alkohol, och ingen annan – inte ens lärarna – tycktes ha ett lika utvecklat skriftspråk som jag hade. Jag var också i särklass bäst på matematik, fysik och kanske de flesta andra teoretiska ämnen. Ibland önskade jag att jag inte var så bra som jag var, för då hade jag blivit mer lik alla andra, och då hade jag sluppit den irriterande känslan av att andra inte "begriper".

Det jag tänkte på varje dag, från tidig morgon till sen kväll, emellertid, var Elin. Jag drömde om att vi kunde bli nära vänner, för jag fann henne oemotståndligt vacker och naturlig. Det var inte särskilt ofta jag hjälpte just henne med skolarbete, men någon gång per månad hände det, och minnena från sådana glädjetillfällen kunde jag njuta av lång tid därefter. En gång, exempelvis, hjälpte jag henne med att bestämma en tangent till en funktionskurva. En annan gång frågade hon mig, hur man kunde radera texten i en tabell utan att hela själva tabellen försvinner. Jag kom då inte på hur man gjorde, varför jag inte kunde hjälpa henne, men när jag senare undersökte saken noggrannare, kom jag på en lösning. Jag förargade mig över att jag inte kommit på detta *innan* hon bad om hjälp; det tog något år innan jag helt kom över detta.

Första dagen i årskurs två, när vi skulle samlas, upptäckte jag att vi fått en ny elev i klassen: Klara, hette hon visst. Jag satt som vanligt längst bak i klassrummet och roade mig med min kalkylator, när hon stormade in i salen och dunkade en annan klasskamrat i ryggen. "Vem sjutton är det?" frågade jag mig själv. Flera gånger i början av den terminen hände det att hon satte sig bredvid *mig* på lektionerna. Jag lät henne göra det, men låtsades sedan inte om henne. Vid ett tillfälle erinrar jag mig att hon drog upp ena armen och visade mig ett sår hon hade. "Vad gör människan? Så oanständig får man inte vara i offentliga sammanhang", tänkte jag, och "mm..." muttrade jag ytterst distanserat till svar. Vid ett idrottstillfälle, var vi också ett övningspar, sedan hon kommit fram till mig. Jag hade hoppats på att få arbeta med Elin, men disciplinerad som jag var, stod jag ut med Klara. Vi kastade frisbee mellan varandra, och såväl hon som jag missade att mottaga några gånger. "Där fick jag", utbrast hon, när jag misslyckats med att skicka iväg

Ändlös längtan

den rakt mot henne. "Det var inte meningen att kasta snett...", svarade jag. "Jag skojade bara", svarade hon. "Jaha..." muttrade jag lätt irriterat.

Någon vecka senare var det dags för årets första kemilaboration. Som vanligt hade jag ingen att laborera med (standard är att man laborerar i par), och inte helt oväntat frågade Klara om hon fick slå sig ner bredvid mig. "Nu skall hon allt få", tänkte jag lite smått elakt för mig själv. "Då kan vi laborera i år", svarade jag henne. Till min lätta förvåning reagerade hon emellertid inte negativt. Under laborationen slogs jag av hennes "rättvisa": hon såg till att vi båda två gjorde precis lika mycket. Direkt efter kemilaborationen, var det dags för fysiklaboration, med samma parindelning. Vi skulle beräkna fysikalisk effekt, genom att springa upp för en trappa samt mäta tiden för löpet och trappans höjd; jag fann laborationen något "barnslig". På väg mot trappan gick Klara och jag bredvid varandra; hon pratade med mig hela vägen. Hon berättade att hon spenderat det senaste året i USA som utbytesstudent, och att hon kunde tänka sig att bli ambulanssjuksköterska eller kriminaltekniker. Jag fann det helt ointressant, och glömde bort det i realtid. Jag tyckte inte om henne, ty hon tvingade sig på mig; jag blev lite orolig för att hon utgjorde ett hot mot min isolerade och disciplinerade livsstil, när hon började prata med mig, precis som om jag skulle ha varit en vanlig människa, en *vem-som-helst*. Jag bestämde mig för att i största möjliga mån undvika henne framöver. Terminen gick framåt, och varje torsdagseftermiddag laborerade Klara och jag. Så småningom lärde jag känna henne bättre, och jag kom att bli mer vänskapligt inställd till henne. Jag fortsatte också att drömma om Elin.

Luciadagen inleddes med sång i idrottshallen. Efter att ensam ha stått och väntat en längre tid utanför ingången, släpptes jag in och satte mig längst upp på läktaren. Jag hoppades innerligt att Elin skulle komma och sätta sig bredvid mig, även om jag visste att det var synnerligen osannolikt. Mycket riktigt fick jag också sitta ensam hela föreställningen, och endast på avstånd åstunda Elins närhet. På den direktföljande fysiklektionen bjöds det på pepparkakor. Jag avstod emellertid från denna fikapaus, och fortsatte arbeta i fysikboken. Framåt lektionens slut var det endast Elin och ett par av hennes

Ändlös längtan

vänner som satt kvar i salen. De pratade om vilka de skickat julkort till; särskilt pratade Elin om att hon skickat kort till en "Johan". Jag hoppades nu innerligt att Johan var hennes bror, kusin, sysling eller liknande, och inte hennes pojkvän. För utan hoppet om att vi någon gång kunde bli vänner, skulle jag inte ha orkat med min vardag.

Den kommande torsdagseftermiddagen, när vi skulle inleda kemilaborationen, såg jag att Elin bar ett kors runt halsen. Detta fann jag tråkigt, ty jag egentligen inte skulle vilja att min partner var religiös. Jag frågade mig då liksom ofta, om jag älskade Elin, eller enkom *den jag önskade att hon var*. Jag intalade mig att hon endast bar korset av estetiska skäl. Jag hade nu i tysthet älskad Elin i ett år, och jag önskade på sätt och vis att jag på något sätt kunde berätta för henne hur jag kände, men om jag gjorde det, skulle jag skada min isolerade, disciplinerade livsstil, och det vågade jag inte. Dessutom ville jag verkligen inte att vi skulle bli *ytliga* vänner, utan jag behövde en *riktigt* nära vän, som kunde ge mig obegränsad kärlek och närhet, och sannolikheten att vi i praktiken kunde bli detta, insåg jag förstås, var mycket låg.

Den följande veckan, på kemilaborationen, spelades vacker julmusik. Klara och jag stod sida vid sida, och framställde estrar med intressanta dofter. Jag stod bakom henne, och tittade på hennes händer när hon arbetade. Jag kände en sorts kärlek till henne, och ville inget annat än att komma henne nära och omfamna henne, men naturligtvis gjorde jag inte det. På engelsklektionen den dagen, satt jag bredvid en annan Elin i klassen. Hon var också mycket vacker och trevlig, och jag fick samma känsla här, fast ännu starkare. Jag hade då kunnat ge nästan vad som helst, för att få vända mig mot henne, om omfamna henne, hålla om henne hårt. Men naturligtvis gjorde jag det inte.

Depression

Det blev jullov, och en tsunami drabbade Sydostasien och dominerade nyhetssändningarna. Jag mådde dåligt när jag insåg hur snabbt livet kan komma till ett slut, och insåg att jag under mitt liv kanske aldrig skulle

Ändlös längtan

komma att få det som jag sedan fyra års ålder – i 14 år – önskat mig över allt annat: en nära vän.

Jag hoppades att Elin, när vårterminen började, skulle komma fram till mig och berätta hur mycket hon tyckte om mig, att tsunamin gjort henne benägen att erkänna sina känslor för mig. Fast naturligtvis visste jag att det inte skulle hända. Det bästa som hände mig under vårterminen, inträffade under en friluftsdag, när jag kommit tillbaka till skolan efter en långpromenad: jag träffade då Elin vid skåpen. Vi var ensamma, och hon sade ”hej” till mig, och vi pratade i en hel minut. Hon frågade mig vad jag gjort, och berättade vad hon skulle göra. Hon avslutade med ”Jag skall knalla iväg nu”. Jag var mycket lycklig, ty jag fått prata med henne. Samtidigt, emellertid, blev jag lite irriterad över att hon använde ett informellt språk.

Den kvällen, den 20 mars 2005, utförde jag en Internetsökning på Elins fullständiga namn, ty jag inte hade något bättre för mig. Det skulle jag kanske inte ha gjort. På orienteringsklubbens webbplats fanns nämligen texter där medlemmarna berättade om sig själva, och här stod det, svart på vitt, att Elin älskade Johan, och Johan älskade Elin. Det var en av de värsta dagarna i mitt liv. Resten av kvällen gick jag runt och runt i mitt rum, och runt och runt i vardagsrummet, och svettades. Varannan minut var jag tvungen att torka bort svetten under armarna. Hela natten låg jag vaken och ville inte leva. Morgonen därpå insåg jag hur mycket detta hade skadat mig. Jag hade inte längre någon lust att arbeta med skolarbete, inte ens med matematik och fysik. Jag kom på att nästan all min livs- och studiemotivation kom just från min vilja att göra intryck på Elin. När jag nu satt framför matematikboken, fann jag det helt meningslöst och intetsägande att arbeta i den. Inget i livet hade längre någon mening för mig, ty jag nu inte längre kunde hoppas. I skolan orkade jag inte längre sitta stilla hela lektionerna, utan jag spenderade största delen av dem runtgående i korridorerna. Som tur var, var skolan stor, och det tog ett par minuter att gå ett helt varv, och mina dagar fylldes nu av sådana, ändlösa och meningslösa varv. Jag gick in och ut ur biblioteket, ideligen, ty jag inte visste vad jag skulle göra av mig. Jag kämpade emellertid vidare; tidigare hade jag fått högsta betyg i samtliga

Ändlös längtan

skolämnen, och jag ämnade behålla den nivån, men det blev svårt, för jag saknade all motivation.

Snart kom sista dagen före sportlovet. Efter fysiklektionen, bad jag Klara om att få tala med henne en stund. Jag frågade henne vad hon skulle göra om hon kände någon som mådde väldigt dåligt. Efter ett kort samtal, erkände jag att det var jag som våddades, och jag berättade att mitt psykologiska hälsotillstånd kraftigt försämrats den senaste tiden. Jag kommer precis ihåg hennes röst. Hon verkade bry sig om mig, och verkade upprörd över mitt tillstånd. Vi avslutade samtalet, och hon tog mig om ryggen. Vi fick inte någon chans att tala vidare den dagen, men när vi slutade efter sista lektionen, frågade hon mig om jag klarade mig. Jag svarade jakande, hon frågade "Säkert?", och jag svarade igen. Sedan gick hon. Den kvällen fick jag ett brev av henne. Jag kommer mycket väl ihåg brevet, för det är kanske det brev jag reagerat allra starkast på i hela mitt liv. Hon frågade om vi inte kunde träffas och gå en promenad under lovet. Min första reaktion var att det absolut inte kunde komma på tal, emedan jag sannerligen inte var en sådan person som träffade vänner på fritiden. Jag svarade också "nej", men berättade samtidigt att jag verkligen uppskattade hennes stöd. På sätt och vis kände jag nästan lycka av att ha någon, en vän, som *kunde tänka sig* att träffa mig på fritiden.

Veckan efter lovet mådde jag inte nämnvärt bättre, varför jag skrev ett brev till Klara, och bad om att få prata med henne någon dag. Jag skrev att det egentligen var emot mina principer, och att jag förvisso skulle klara mig helt själv, men att jag ändå skulle uppskatta ett möte. Dagen efter blev mötet av.

Efter skoldagens slut, satte vi oss i ett grupprum, mitt emot varandra. Jag satt på bordets högra sida, och Klara på den vänstra. Jag berättade att jag i normala fall hade mycket god psykologisk stabilitet, att jag gladdes åt min kompetens, och att det var viktigt för mig att vara respekterad av klasskamraterna. Jag berättade också att jag vunnit programmeringstävlingen, och att jag trivdes med att hjälpa andra, fast inte själv tyckte om att bli hjälpt. Efter en längre tystnad, påbörjade jag den viktiga meningen. "Ibland när jag är ute och går önskar jag..." Efter ännu en tystnad fortsatte jag, "...att det

Ändlös längtan

gick någon bredvid mig”. Jag berättade att jag så illa behövde någon att dela livet med; som det var nu vann jag tävlingar, fick högsta betyg på skolarbeten, hjälpte andra, fast ingen fick reda på det; allt jag gjorde var jag tvungen att hålla för mig själv; jag hade ingen att dela min vardag med. Jag berättade att jag aldrig haft någon vän, och att jag alltid var ensam på min fritid. Jag berättade också att det kändes orättvist; jag tyckte inte jag var sämre än att jag förtjänade att få det som mest av allt behövde.

Några dagar senare pratade Klara och jag kort vid skåpen. Jag berättade att jag ständigt var tvungen att vara sysselsatt, för att inte bryta ihop. Hon stöttade mig, och jag reagerade på detta: hon var väldigt varm och stöttande. Senare var det dags för fysiklaboration. Jag hade förstått att Klara inte var särskilt förtjust i matematik, och för att hjälpa henne med det, hade jag skrivit ut min uppsats om derivator åt henne, och i början av fysiklaborationen, berättade jag för henne att jag hade något åt henne, och lämnade över uppsatsen. ”Åh... Tack så mycket, Andreas”, svarade hon, samtidigt som hon mycket varmt och vänskapligt ruskade mig på ryggen. (Jag såg mig omkring, och ingen verkade ha sett det.) Ingen hade någonsin behandlat mig med en sådan vänskaplig värme, och sådan var Klara, att hon ofta behandlade mig – och andra – på det sättet. Vi stod och pratade en bra stund med varandra, innan vi kom på att vi kanske skulle ägna oss åt laborationen.

När jag gick hem den dagen, fick jag syn på ett ungt par från skolan, som stod och höll om varandra intill parkeringen. Jag suckade djupt av åsynen av denna för mig icke tillgängliga glädje, och med ens hade jag gått rakt in i ett spindelnät. Jag visste att det var min lott i livet: medan andra ömmade för och skänkte kärlek till varandra, så gick jag ensam genom spindelnäten. Snart märkte jag också hur vacker naturen var; de nyutvecklade gröna bladen på träd och buskar gjorde naturen storslaget och magnifikt vacker. Denna skönhet hade emellertid inte någon uppmuntrande effekt på mig, ty jag kände ett sådant enormt behov av att få dela upplevelsen med någon. ”Ännu en vår som går åt spillo”, misströstade jag.

Ett par veckor senare, efter en lång föreläsning av Henrik Brendén, berättade jag för Klara att jag kände det som om jag inte riktigt passade in i den

Ändlös längtan

här världen. Hon stöttade mig. Hon berättade också att hon läst min uppsats om derivator, och föreslog att jag skulle sälja den till ett förlag. Intressant idé. Jag kommer ihåg att jag vid den här tiden kände att jag aldrig skulle kunna betala tillbaka allt det stöd och all vänskap Klara skänkt mig, för hon var sannerligen unik i sin värme.

I mitten av maj bad jag återigen om att få tala med Klara, och någon dag senare satt vi återigen i samma grupprum. Jag berättade om min ensamhet, och att jag inte såg någon framtid. Jag berättade att jag kände mig som en gammal pensionär, med hela livet bakom mig, och att jag inte orkade fortsätta. Jag berättade också ytterligare om hur annorlunda jag kände mig jämfört med de flesta ("alla") jämnåriga. Jag talade om matematik och fysik, språkbruk, fester, alkohol, disciplin, flams och larv. Också den följande veckan talade jag med Klara; denna gång en morgon före lektionsstart (fysik). Jag var extremt nervös, och kunde knappt tala. Till slut gick det emellertid: "Jag undrar om ... kanske du och jag kunde träffas någon dag och gå ut?" Klara tyckte det var en utmärkt idé, och jag lugnade så småningom ner mig.

Promenader

Den 30 maj bestämde Klara och jag att vi skulle träffas efter skolan den följande dagen för att gå en gemensam promenad.

Sista maj var "Skolans dag" – en dag som jag då skämtsamt betraktade som den dag på året då skolans lärare och elever samlades på torget och skrämde ihjäl alla pensionärer, barn och husdjur när de groteskt utklädda och under gräsligt oväsen marscherade till skolan. Själv hade jag begärt ledighet, för något dylikt skådespel kunde jag inte tänka mig att ställa upp på. Jag väntade spánt på att klockan skulle bli 16.00, då Klara och jag skulle träffas. Jag var oerhört nervös, för aldrig tidigare hade jag på fritiden haft en tid att passa, för att träffa en vän! Jag undrade också vad min familj skulle säga; säkerligen skulle de bli mycket förvånade. Jag satt på mitt rum, och klockan närmade sig 15.30. Plötsligt ringde telefonen, och det var Klara som sökte mig. Hon föreslog att vi skulle ställa in dagens promenad på grund av regn-

Ändlös längtan

vädret. Jag blev lite besviken, men svarade att det var "OK". Vi bestämde oss för att träffas efter två dagar i stället.

Den andra juni gick Klara och jag efter skoldagen, sida vid sida, till centrum. Det var en märklig upplevelse, inte lik något annat jag tidigare upplevt. I början var jag nervös, men så småningom kändes det nästan naturligt. Vi gick förbi Bokia, där jag köpte nya bläckpatroner, och ONOFF, där vi tittade på allt möjligt. Vi gick också in i en mataffär, vilket var höjdpunkten. Klara var den första vän i hela mitt liv tillsammans med vilken jag gått i en supermarket på min fritid. Det var en otrolig känsla av vänskap och intimitet, nästan som om vi var gifta och skulle vardagshandla. Det var i sanning och med ärlighet fantastiskt. När jag senare själv gick hem, sedan vi gått förbi Klaras hus där hon stannat, visste jag inte riktigt vad jag skulle tro om framtiden. Jag var, säg, förvillad.

När jag kom hem skrev jag ett brev till Klara, i vilket jag berättade hur glad jag var över att ha fått spendera tid med henne. Jag blev också väldigt glad när hon svarade, och skrev att hon ville att jag skulle förstå, att hon också tyckte det var trevligt att träffa mig, och att hon gärna skulle göra om det. Jag funderade vid den här tiden på om jag skulle betona min vänskap med Klara, eller om jag skulle försöka avsluta den, och återgå till mitt tidigare, isolerade leverne. Det säkraste var nog att deklina till mina gamla principer om perfektionism, ty dessa var felsäkra: om jag bara hade motivation nog att leva perfektionistiskt, så kunde jag uppnå det, och inga oväntade problem skulle kunna inträffa, och blockera livsvägen för mig. Emellertid orkade jag inte det; jag saknade den motivationen, varför jag lutade åt att betona vänskapen. Jag var inte alls troende, men om jag varit det, skulle jag ha funderat: "Kanske är Klara den gåva jag får av Gud, och som jag så innerligt behöver." Men inte helt oväntat existerade också problem. Det jag behövde var ju en riktigt nära vän, medan Klara och jag, för tillfället åtminstone, endast var "vanliga" vänner. Skulle jag klara av att nöja mig med det, om vår relation inte skulle komma att vidareutvecklas? Dessutom var vår relation inte helt jämställd: för Klara var jag sannolikt ett helt vanligt element i hennes stora mängd av vänner, medan hon för mig var min första,

Ändlös längtan

enda och allra viktigaste vän. Var detta stabilt? Jag undrade också om våra personligheter passade ihop: själv kom jag ur extrem strikthet och disciplin, medan hon kom ur lek och social spontanitet. Det senare trodde jag inte skulle bli något större problem, men det förra oroade mig. Dessutom kom Elin-problemen tillbaka, fast nu med Klara som objekt. Varje gång jag såg Klara prata med någon, kunde jag inte rå för att känna avundsjuka – jag ville att hon skulle prata med mig. Vid ett tillfälle hörde jag också talas om att hon varit på en fest och fick intrycket av att hon varit berusad. Då kändes det som om vänskapen egentligen vara något jag snarast borde förkasta, och att jag borde återgå till disciplinen. Senare, emellertid, visade det sig att hon inte alls varit berusad, vilket åter lugnade mig. Värre var det en gång, när jag en sen morgon i skolan hörde henne muttra för sig själv, att hon kände sig "smutsig". Jag hade också hört talas om att hon varit hos en manlig bekant tidigare under morgonen. Jag insisterade på att tolka detta som att hon varit hos en släkting, och att hon blivit svettig av att promenera eller cykla, fast i medvetandet gnagde en annan, mycket otäckare förklaring på mina redan hårt överbelastade neuroner.

En av de sista lektionerna före sommarlovet, en kemilektion, satt jag en bit bak i klassrummet, medan Klara satt på främsta raden till vänster, mot cafeteria. Hon hade tagit av sig skorna, och satt med bara strumporna mot golvet. Nu kände jag återigen den känslan mot henne, att jag mest av allt endast skulle vilja hålla om henne. Detta störde mig, ty jag ju bestämt mig för att inte åstunda något mer än "vanlig" vänskap från henne.

På skolavslutningsdagen, den 11 juni, mådde jag som vanligt dåligt. Eleverna i årskurs tre for runt, vissa kraftigt berusade, och flamsade och vrålade. Som sedvanligt var kände jag mig ensam och deprimerad. Framför mig hade jag också ett långt lov från skolarbetet, som höll mig igång. Jag gick dock fram till Klara, och frågade henne om jag alltid kunde lita på henne. Jag frågade henne också om hon drack alkohol, och om det fanns någon risk för att jag skulle stöta på henne berusad med vänner på "stan" någon kväll, men hon försäkrade att hon alltid fanns för mig, när jag behövde någon att prata med, och att hon aldrig berusade sig. Lugnad av detta, bestämde jag mig

Ändlös längtan

återigen för att betona vänskapen. Vi pratade också om att vi kunde träffas några gånger under sommaren, vilket jag såg fram emot.

* * *

Den 14 juni 2005 var kanske den lyckligaste dagen i mitt liv. Vi träffades utanför skolan, och hon vinkade åt mig när vi kom inom synhåll för varandra. När jag först fick syn på henne, noterade jag att jag inte alls fann henne särskilt vacker, vilket jag gladde mig åt. När vi gått några meter, sida vid sida, klagade Klara på att hon fått spindelväv på sig. "Jag antar det är vad jag får", tänkte jag, "inte någon nära vän, men nogväl en vän att gå genom spindelnäten tillsammans med." Vi gick nu på den gröna, vackra grusstigen, som jag dock vid det här laget redan hade vant mig vid. Vi pratade om venskap, om våra vardagar, och hon berättade för mig om sin döda syster. Jag blev rörd av att hon delade så mycket med mig, och jag kunde berätta allt i min vardag för henne. Vi gick upp till ett berg, och beundrade den vackra utsikten.

Ändlös längtan

Vi pratade om astronomi, rymdteknik och ännu mer om vardagen. För mig kommer detta berg alltid att påminna om henne, om oss, ty det var vårt berg, den plats som kom att symbolisera vår vänskap. Vi gick sedan vidare, och pratade om allt från buddhismen och svensk grammatik till gatunamn och än mer om vardagen. Vi skojade med varandra, och skrattade tillsammans; jag hade aldrig i mitt liv tidigare upplevt en sådan vänskaplig närhet, kärlek och lycka, som den Klara nu skänkte mig. "Jag har aldrig tidigare hört så många faktafel per tidsenhet..." skojade jag om ett tidigare möte med en präst. Hon skrattade, och jag var lycklig. Snart gick vi genom en kyrkogård, och hon visade mig den gravplats, där hennes tvillingsyster låg.

Hon berättade att hon skulle jobba under sommarlovet, men att vi i fortsättningen kunde träffas efter arbetet. Återigen kändes det som om vi var mycket nära, intima, bekanta. Vi gick sedan lite i affärer, för att till slut gå tillbaka till skolan, där vi skiljdes åt. Jag insåg att Klara var en god gåva, och

Ändlös längtan

jag var nästan lycklig. Men min oros känsla av att hennes vänskap inte skulle vara tillräcklig för mig, levde trots allt kvar i mitt medvetande.

Vi träffades igen redan efter två dagar, och gick om samma promenad. Denna gång gick emellertid samtalen inte lika naturligt; kanske var det min oro som pyste upp till ytan. Men de följande dagarna väcktes en ny idé inom mig: kanske var Klara beredd att inleda en djupare relation med mig, eftersom vi den senaste tiden träffats så ofta? Jag vågade inte tro detta, ty det inte föreföll sannolikt, att fjorton års lidande nu äntligen var över. Fast ett nytt hopp hade fötts; ett nytt ljus hade tänts. Detta hopp visade sig emellertid vara mer av ondo än av godo.

* * *

Vi hade bestämt att träffas nästföljande tisdag, och Klara var det första jag tänkte på när jag vaknade den dagen. Vi skulle träffas klockan fem på eftermiddagen, så jag hade något att se fram emot under dagen. Jag mådde egentligen väldigt dåligt, men just denna vetskap gjorde att jag orkade hålla igång. Klockan halv fem ringde dock plötsligt telefonen: det var Klara, som berättade att hon var tvungen att åka med böcker till sin bror i Linköping. Jag blev väldigt besviken, eftersom jag längtat i en hel vecka på just detta möte, men hade ju inget annat val än att acceptera situationen. Vi skulle nu träffas efter en halv vecka, på söndagen. Min vecka gick långsamt; jag kommer ihåg att jag mådde väldigt dåligt, men så småningom blev det söndag, och klockan närmade sig ett, då vi skulle mötas. Jag hade gjort i ordning en CD-skiva med diverse "presenter" till Klara, som jag planerade att överlämna när vi träffades. Halv ett ringde hon dock, och berättade att hon var tvungen att arbeta jour som lokalvårdare på polisstationen, och därför inte kunde träffa mig. Beskedet tog mig hårt, men jag visade det inte. Nu skulle Klara dessutom på semester i Roskilde (den del av mig som fortfarande höll på strikt disciplin hoppades dock att hon inte skulle göra det jag misstänkte att hon skulle göra där), så jag kunde inte träffa henne förrän om halvannan vecka. Det blev dessutom en väldigt lång halvannan vecka. Jag låg nästan hela dagarna i min säng, och stirrade ut genom fönstret, på grannens antenn, från morgon till kväll. Jag lyssnade på *Belfast* av Elton John, vilken låt

Ändlös längtan

närpå utmärkt beskriv mitt sinnesläge. När hon kom hem från resan förväntade jag mig att hon skulle ringa mig, men det gjorde hon inte. Efter en vecka, under vilken jag intensivt försökte nå henne, ringde hon emellertid, och vi bestämde en ny tid att träffas på. När denna kom, led jag av djup depression, och en halvtimme före den avtalade tiden, ringde hon och berättade att hon inte orkade träffa mig, ty hon var för trött. Några dagar senare, försökte jag igen att ringa henne. Det var hennes syster som svarade, och hon berättade att Klara nyligen åkt och hyrt filmer. Jag orkade inte med sanningen: Klara brydde sig alltså mer om att roa sig med filmer, än att bry sig om mig, när jag mådde som allra sämst. Det ösregnade ute, men trots det sprang jag ut i enkla kläder, och följde den väg vi två gått tidigare under sommaren. Jag kom så småningom till en förvisso vacker plats, vid en sjö. Jag funderade på att kasta mig ner i den, men valde uppenbarligen att inte göra det. Jag gick på en stig full av myror, och gjorde mitt yttersta för att inte trampa på någon. Efter ett par timmar i ösregn och åska, gick jag hem och lade mig. Jag hade väldigt svårt att sova, men minst lika svårt att vara vaken. Dagen därpå ringde Klara och förklarade att hon varit tvungen att åka med "Henke" till sjukhuset, och att det var just därför hon varit upptagen den senaste tiden. "Henke?" frågade jag, varpå hon förklarade att det var hennes pojkvän, som uppenbarligen mådde dåligt, han också. Och filmen hon hade hyrt dagen därförinnan, hade hon avnjutit hemma hos honom. Jag kunde tydligt föreställa mig hur de hade legat tillsammans i soffan, myst med varandra och tröstat varandra. Klara hade alltså gett precis det, den trygghet, den närhet, det stöd, den lycka och det hopp, jag så ofattbart innerligt just då, och under 14 års oavbrutet lidande, hade behövt, till en annan person. Jag orkade ännu mindre med denna sanning. Någon del av min hjärna svarade henne i telefonen "tack för att du ringde. Hej då." Och inte nog med att min själs livsviktiga medicin gavs till en annan person, utan dessutom så var ju hela min själs sjukdom i första hand orsakad av bristen på just denna medicin. Och hela denna enda möjliga medicin, gav nu denna enda möjliga vårdgivare, till en annan person. Jag erinrar mig att jag först hoppade upp och ner på golvet, i hopp om att fysisk aktivitet skulle göra mig lyckligare, men det hjälpte inte. I stället lade jag mig på min säng, och satte på *Belfast* på högsta möjliga ljudstyrka. Jag grät intensivt, så att hela ansiktet rödfär-

Ändlös längtan

gades; jag vred och vände mig i sängen, tills hela kudden och de trådlösa högtalarna blivit dränkta i tårar. ”*Summer’s lost and gone*”, sjöng Elton John, och det var precis det jag kände.

Den natten kördes jag till barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen på Mälarsjukhuset i Eskilstuna, d.v.s. det sjukhus där Klara varit med sin pojkvän bara några dagar tidigare. Jag hade dock ingen vän med mig. Jag fick efter en väntan tala med en läkare, och för honom berättade jag, att mitt liv, var slut. Det fanns en enda sak jag ville ha, i hela mitt liv hade det funnits en enda sak jag velat ha, och det kunde jag nu inte få. Ty Klara var den första vän jag någonsin haft, hon hade skänkt mig mer värme och kärlek än någon annan vän, och jag hade fullt ut delat mitt senare liv med henne; vi hade delat lycka och sorg; jag hade gett henne allt jag hade; jag hade investerat hela mitt liv i henne, och nu var det borta. Aldrig skulle jag orka lära känna en ny människa lika väl och innerligt, lika behövande; aldrig skulle jag kunna ge lika mycket till någon annan och aldrig skulle någon annan kunna bli min första vän. Jag hade nått slutet av mig.

Jag blev inlagd på sjukhuset, och dagarna gick fördömt långsamt. Jag vaknade vid sextiden, och satt sedan flera timmar i stolen på mitt lilla rum, och spelade Harpan på min PDA. Sedan åt jag frukost, som alltid smakade lika illa; jag tog alltid en bit mörkt bröd, och jag fick knappast i mig det. Jag var tvungen att dricka samtidigt som jag åt för att försöka få födan att glida ner genom matstrupen på mig. Efter flera långa minuter hade jag dock fått ner hela brödskivan. Jag gick då åter till mitt rum, och spelade Harpan resten av förmiddagen. Lunchen smakade också riktigt illa, och efter denna satt jag på mitt rum resten av dagen. Efter varje omgång av Harpan tog jag en promenad i korridoren och ut på det lilla inhägnade grönområde som fanns. Hundratals gånger tog jag denna, samma, korta promenad, och jag hatade innerligt de stenplattor jag gick på. Framåt kvällen satt jag på mitt rum, och väntade på att klockan skulle gå. Eftersom jag inte kunde sova på nätterna, var även dessa en pina för mig, varför jag hade lovat mig själv att inte gå och lägga mig före klockan tio på kvällen; det var ett hopplöst försök att göra natten kortare. Om jag någon gång somnade, så drömde jag obehagliga

Ändlös längtan

drömmar om Klara och hennes vän; känslorna i dessa drömmar var överväldigande, och de höll i sig länge. Så gick mina dagar, dag in och dag ut, och jag hatade stenplattorna bara än mer ju längre tiden gick. En kristen vårdare frågade mig, om jag stod ut, varpå jag svarade "jag har ju inget val". Han höll med. En dag provade jag att gå ut i skogen som låg bredvid sjukhuset, men det enda jag kunde tänka på var att här, här hade Klara tagit hand om sin vän, medan jag som så innerligt mer än alla andra, nu behövde samma medicin, men nekades den. Medicinen fanns heller inte mer. På toppen av ett berg fanns ett stup. Varje gång jag gick förbi detta, funderade jag på att hoppa ner. Jag begrep inte hur vårdarna kunde låta mig gå fritt här, men klagade inte. Min enda önskan var nu att under en enda kväll och natt få känna obegränsad närhet till en vän, som skulle ge mig obegränsad kärlek och trygghet; sedan kunde samhället gott och väl få skjuta mig, och jag skulle dö lyckligt leende. En morgon kom dock en kvinnlig skötare till mig, och gav mig min första dos Cipralex. Jag tog tabletten och vattenbägaren, och gick till mitt rum. Jag svalde tabletten. Dagarna gick, dag in och dag ut.

-- *Utan Förtröstan*, Andreas Rejbrand, den 28 december 2006

Ändlös längtan

Efter den sommaren påbörjade jag sista året på gymnasiet. Höstterminen var förstås tung för mig. Allt påminde mig om Klara. Till exempel såg jag då och då på SVT 24:s nyhetsflöde, och en gång var femte minut eller så, presenterades världsvädret. Och varje gång det hände, påmindes jag om Texas, där Klara hade varit. Vid den tidpunkten hade jag själv inte ens satt min fot på den nordamerikanska kontinenten, och det var smärtsamt. Klara hade gått igenom så mycket, utan mig, som inte jag hade gått igenom. Det gick inte och ta igen.

Men trots mina bördor, lyckades jag icke desto mindre bli anställd som vikarierande svensklärare, inte för att vår ordinarie lärare var sjuk, utan för att jag fick hålla tre föreläsningar om hur man använder Microsoft Word för att skriva *professionella* dokument, kunskaper som på gymnasieskolan lyste med sin frånvaro. Jag höll också ett kort föredrag på en Öppet Hus-kväll, och pratade om Monty Hall-problemet, bland annat. Och det var ju sådant jag var bra på: matematik, vetenskap, och kommunikation. Jag gick ju också ut gymnasiet med högsta betyg, MVG, i alla ämnen förutom Idrott och hälsa A. Men det var kanske på håret att jag fick några betyg alls; jag hamnade nämligen i konflikt med skolans rektor, sedan jag i förtvivlan råkat skicka en något väl stor mängd e-postbrev till Klara. Skolan hade "nolltolerans" för sådant. Under vintern blev jag inlagd på sjukhus igen, vuxenpsykiatri den här gången, där jag också firade min 18-årsdag. Den inläggningen var frivillig, vill jag minnas. Men i början av vårterminen kom rektor och hämtade mig mitt i min historiektion, och frågade om jag ville tillbaka till Avd. 4. Det var ju artigt av honom, för jag hade tydligen inget val: om jag inte hade följt med läkaren och sjuksköterskan som kommit ner till skolan, så hade de ringt efter polisen. Läkaren frågade mig om det fanns budskap på TV, och jag svarade (på ren djävulskap, förstås) jakande: hela poängen med massmedia är ju att distribuera budskap. Den lite mer begåvade sjuksköterskan förtydligade frågan: "finns det budskap till *dig* på TV?" Jag svarade "nej, så känd är jag inte". Bara några månader efter den senare inläggningen skrev jag en novell om min tid där: *Mitt liv som psykiatripatient*.

Mitt liv som psykiatripatient

Slå mig!

- Jag vill att ni slår mig.

Håna mig!

- Jag vill att ni hånar mig.

Isolera mig!

- Jag vill att ni isolerar mig.

Ty det gör mig starkare.

Jag anlände till sjukhuset mitt på juldagen. Peter, en tämligen ung, lång skötare, låste upp dörren till avdelningen, och visade mig in. Först kom vi till ett stort, trevligt möblerat "vardagsrum". Utanför den vänstra väggen fanns en balkong; till skillnad från de övriga balkongerna på sjukhuset, var denna emellertid försedd med robust galler. En kort bit in i rummet från väggen stod ett bord omgivet av fem till synes synnerligen komfortabla fåtöljer. Längre fram längs väggen, mot hörnet, stod tre soffor runt ett bord; mot den bortre väggen, i det vänstra hörnet, stod en TV på en förvaringsmöbel. Till höger om denna fanns ett stort fönster, med ytterligare en soffa under. Rummets högra vägg täckte endast halva rummets högra avgränsning; längs denna vägg stod ett piano, ett par blommor och ett större bord med stolar kring. Andra halvan av rummets högra avgränsning, utgjorde början av en lång korridor.

Peter visade mig vägen fram längs korridoren. På vår högra sida gick vi förbi några patientenkelrum, ett låst kök och ett undersökningsrum. På vår vänstra sida passerade vi två inbuktningar med patientdubbelrum och -trippelrum. Vi kom strax fram till en del av korridoren, som var betydligt bredare än tidigare, eftersom den vänstra väggen här stod längre bort. Ytterligare något längre fram smalnade korridoren, som kompensation, av från höger, så att den återfick sin ursprungliga bredd. Ett par meter före väggen som utgjorde denna avsmalning från höger, utgick en hög trämöbel

Ändlös längtan

från den högra väggen; utrymmet mellan väggen rakt fram och trämöbeln utgjorde ingången till avdelningsexpeditionen.

Korridorsektionen som var extra bred såg ut som ett *mindre* "vardagsrum"; i taket hängde en TV, och längs korridorrens högra vägg och trämöbeln stod en hörnsoffa och tre fåtöljer – två längs den högra väggen och ytterligare en längs trämöbeln. I stället för en vägg längs korridorrens vänstra sida, var det här öppet till en matsal; denna var inte avskild mot korridoren annat än med en lång pelare i mitten av öppningen. Matsalens bortre vägg bestod till stor del av fönster, varifrån utsikten inte alls var särskilt dålig.

Peter bad mig att sätta mig ner och vänta i en av fåtöljerna, på att ett rum skulle ställas i ordning åt mig. I soffan satt nu en äldre kvinna. Hennes ansikte såg slitet ut, och hon utstrålade en latent aggressivitet. "Är du ny här?" frågade kvinnan mig, varpå jag jakade. "Det är bra här", sade hon, "det är tryggt när det inte är lugnt hemma." "Jo, det är trevligt här", svarade jag. "Har du det dåligt hemma?" frågade kvinnan medan hon stirrade mig i ögonen. "Jag klagar inte", svarade jag. "Jag har det dåligt hemma", förklarade kvinnan.

Så småningom visade Peter mig till rum 20, ett dubbelrum som jag fick för mig själv. Rummet var beläget en kort bit efter matsalen. Toalett och dusch fanns inte på rummet, utan jag fick använda de gemensamma patienttoaletterna i korridoren. Jag lade mig på min säng och tittade på den vita, runda lampan i taket. Den var tämligen platt, men hade en hög diameter. Jag tog PDA:n ur fickan, och lade den på det lilla rullbordet intill sängen. Jag provade radion på rullbordet, som var anslutet till väggens kontaktuttag, men ingen kanal gick att ställa in.

Jag gick ut och satte mig i en av fåtöljerna. En ung undersköterska vid namn Karolina satte sig bredvid mig. Hon hade ett tämligen attraktivt utseende, men hennes agerande påvisade en viss bortskämdhet och omognad. "Vet du hur det går till här, när vi äter och så?" frågade hon. "Nej, jag vet knappt var jag är", svarade jag, som av naturliga skäl fann inläggningen på avdelning

Ändlös längtan

lite överrumplande. Hon förklarade för mig när det serverades till måltid och kaffe, och vilka andra tider man passar på avdelningen.

Framåt kvällen, när jag i tristess studerade periodiska systemet på min PDA, satte sig Lars, en manlig, kraftigt byggd, medelålders skötare, bredvid mig i en fåtölj i "lilla vardagsrummet". "Så du vill inte vara med oss längre?" frågade han, och syftade till anledningen till att jag nyligen och hasteligen denna vinterdag blivit inlagd på den psykiatriska avdelningen. När han frågat mig "vad som var värst", och jag svarat att det är "komplicerat", insisterade han: "try me!" Jag förklarade att jag känt mig ensam. "Vad är värst: den sociala ensamheten eller den rent fysiska?", frågade han mig efter en stund, varpå jag svarade att båda plågade mig. "Fysisk ensamhet gör ont, men man kommer över den; det är värre med social ensamhet – den kan döda."

Lära känna avdelningen

"Jag får gratulera på födelsedagen", sade Claudia lugnt med sin utländska brytning vid frukosten dagen efter, varpå jag tackade. "Tråkigt att du ska behöva fira din artonårsdag här", fortsatte hon och gav mig ett milt leende. "Det gör inget", svarade jag. Claudia, som var sjuksköterska, verkade mycket lugn, metodisk och godhjärtad. Hon harklade sig försiktigt, gick bort mot medicinvagnen och vek upp datorskärmen. Ett par underskötare skojade med henne, men hon gjorde ingen min, låtsades inte om dem, utan fortsatte plikttroget med medicindelningen. Själv gick jag fram till frukostvagnen och gjorde i ordning ytterligare ett par smörgåsar med ost och tomat. Frukosten på avdelning 4 var överlägsen alla frukostar jag någonsin ätit; brödet var utmärkt och pålägg som marmelad och skivad gurka och tomat var framtagna; till dryck fanns kaffe, mjölk och juice. När jag sedan satt mig ner igen, vid ett av matsalens fem bord tillsammans med ett par andra patienter, gick Claudia fram till mig med min medicinbägare, som innehöll den sedvanliga ciprallexen samt, vilket hon förklarade för mig, ett par nya tabletter med B-vitaminer. När jag tagit mina tabletter, gick jag tillbaka till mitt rum en kort stund, varefter jag sökte upp närmaste undersköterska, och bad om en engångstandborste. Jag slogs av att denna var alldeles för hård – mot vad jag var van vid – men den fick duga.

Ändlös längtan

Efter morgonbestyren satte jag mig i en av fåtöljerna bredvid soffan i "lilla vardagsrummet". Micke, en manlig skötare med ett sympatiskt men ändå respektingivande utseende, gick plötsligt fram till mig och bad att få tala med mig. Vi satte oss i matsalen, som personalen just städat upp efter frukosten. Micke frågade mig om det var något särskilt jag ville göra i dag; det enda jag ville var att gå till biblioteket, och med datorn där läsa min e-post. "Det ska vi nog kunna fixa", svarade Micke medan han noterade min önskan på sitt pappersblock. Resten av förmiddagen spenderade jag genom att studera periodiska systemet på min PDA; långsamt är bara förnamnet.

Efter lunchen fick jag gå med Micke till biblioteket, och läste min e-post. Eftermiddagen flöt långsamt på, och inget anmärkningsvärt hände, förutom då sjuksköterskan Kristine, en medelålders kvinna med avlångt ansikte och brunt hår, bad mig följa henne in i undersökningsrummet, för en mindre somatisk undersökning. När undersökningen var avklarad, bad hon av intresse mig visa henne min PDA, som jag hade arbetat med just före undersökningen. När Kristine gått, satte jag mig åter i fåtöljen i "vardagsrummet", nu bredvid kvinnan med det slitna ansiktet. "De kommer väl ihåg att jag måste ha nya kläder?", frågade kvinnan mig, varpå jag svarade, att de säkerligen skulle komma ihåg hennes kläder. "Ja, det ju viktigt med det, med rena kläder, va?" fortsatte hon, "Det är klart att de kommer ihåg kläderna, va, va? Inte kan de glömma det, va? Man kan ju inte gå naken, va? Visst kommer de ihåg kläderna? Det är väl inget att oroa sig för, va, va? Klart de gör, va? Eller hur, va? Ja, det är klart. Nya kläder, va? Klart de gör? Klart de kommer ihåg kläderna – va?" Varje fråga besvarade jag med ett kortfattat jakande. Jag gick in på mitt rum. Bakom mig, hörde jag hur Claudia gick förbi kvinnan, som då passade på att fråga henne: "Du tror inte de glömmet bort kläderna, va?".

De följande timmarna alternerade jag mellan att studera periodiska systemet, och att gå promenad i korridoren. På kvällen provade jag att sätta mig tillsammans med de andra patienterna i soffan i "lilla vardagsrummet". På TV:n visades *Cirkus Maximum*, och särskilt en, medelålders, kvinnlig patient, skrattade vilt åt programmet. Även om jag fann det något "onaturligt"

Ändlös längtan

att sitta i en soffa tillsammans med en skara andra patienter och se på TV, så var det åtminstone något mer stimulerande och mindre långtråkigt än att ligga på sängen. Efter en stund tog jag dock upp min PDA ur fickan och började arbeta med den – fast jag satt kvar i soffan. Nu satte sig också sjuksköterskan Magnus i soffan. Jag antog att det var så här dagarna såg ut på avdelningen: när man inte äter, sitter man i soffan och tittar rakt fram, ner i en tidning eller en bok, eller på TV, ensam eller med andra patienter, och ibland med någon eller några ur personalen. Nu kom också en äldre manlig patient långsamt gående i korridoren, på väg mot "vardagsrummet". Han var klädd i landstingets enkla, blå patientdräkt och bar vitt skägg. Jag inbillade mig att han tidigare arbetat som skogshuggare. Han stannade halvvägs framme, vände sig om mot anslagstavlan på väggen, och fortsatte sedan mot oss. Väl framme, tittade han sig först åt höger, sedan åt vänster, varefter han vände och gick tillbaka. Någon kvart senare kom Bosse gående förbi oss, på promenad genom korridoren. Bosse var en äldre patient, som alltid smög fram med minimala steg, hasandes, utan att ordentligt lyfta på benen. Han hade alltid huvudet vänt nedåt marken, och han talade aldrig riktigt med någon av de andra patienterna. När han nu kommit så långt fram, att han stod rakt under TV:n vi såg på, vände han sig lite snett åt oss, och började, om än med vissa svårigheter, att mumla till golvet. "Förbannade snorvalpar – ja, det är vad ni är, det. Jaa, ni kan dra dit pepparn växer, jaa, dit pepparn växer. Hör ni det? Jaa... aah..." Han vände sedan sakta huvudet rakt ned mot golvet igen, och fortsatte sin lufsande kvällspromenad. En av patienterna förklarade för en annan, att Bosse "hörde röster".

Dagen efter förlöpte på samma sätt. Delvis satt jag i soffan, och vid ett tillfälle satt där även Eva, en inte alltför gammal kvinnlig patient med ett snällt men till synes dämpat ansiktsuttryck. Hon hade vardagliga kläder och var tatuerad på nacken. Hon verkade ganska blyg, när hon satt där och läste sin bok. Nu såg jag Kjell, också en äldre, manlig patient, komma ut från sitt rum i en av korridorens inbuktningar. Han var tämligen välbyggd, bar en tunn grön jacka och håret var rufsigt. Han stödde sig mot rullatorn, och gick mot mig med blicken fixerad rakt fram. Väl framme hos mig, satte sig Kjell, som av en annan patient kallats "radioapparaten", i soffan bredvid mig.

Ändlös längtan

”Polisen”, sade Kjell till mig, ”de har mycket att göra. 55 uttryckningar och fyra på stationen. Jag begriper inte hur de hinner med allt. Begriper du det? Nej, inte jag heller. Gustavsson, känner du honom? Hans son är präst, och hans bror är polis. De bor ute på landet. Vet du vad som finns i skogen? En kyrka. Jonasson, honom känner du? Björkgren, då?” Han satt och talade länge och väl: ”Det är bra att prata, men man kan få huvudvärk av det, vet du det?”, sade han till slut. Plötsligt gick Lars förbi oss, och sade åt Kjell att prata mindre. ”Men datamaskinen då, den måste ju tömmas”, svarade Kjell. ”Han begriper inte att man måste prata”, sade han sedan till mig. ”Men du är bra, du lyssnar; det är så kul att prata med någon som lyssnar. Nina, vet du vem det var? Hon som räddade judar...”

Livet på avdelning 4

Dagarna gick, och jag vande mig vid livet på avdelning 4. Mitt dagliga tidsfördriv blev att läsa i min bok om matematisk analys; denna studie blev mycket effektiv, ty det inte fanns mycket annat för mig att göra på avdelningen. När veckorna gick, gick också sidorna i boken.

En dag vaknade jag som vanligt vid sjutiden. Sedan jag utfört morgonbestyren, gick jag ut i korridoren, hälsade på morgonpersonalen, och satte mig i en av fåtöljerna med min bok. Efter att ha läst i omkring en halvtimme, kom Kjell sakta gående mot mig. Han satte sig bredvid mig, och började prata om poliser, Polen, Nina och kyrkan i skogen. Klockan åtta kom personalen ut med de två frukostvagnarna. Jag satte mig bredvid Kjell i matsalen, och avnjöt den utsökta frukosten.

Framåt halvtolvtiden kom Micke körandes med matvagnen; lunchen serveras på avdelningen klockan halv tolv, och en stund före det körs matvagnen upp till avdelningen med hissen, varpå vanligtvis en undersköterska tar hand om den och kör in den i köket. När Micke kört in vagnen till köket började personalen packa upp maten och ställa upp den på vagnens ovasida. Efter några minuter fick alla patienter ställa sig på led framför köket, för att få varsin tallrik med mat upphälld åt sig. Efter lunchen, fick man i dag hämta glass med chokladsås till efterrätt. Jag tog mig friheten att hämta åt

Ändlös längtan

Kjell också. När jag ätit klart, satt jag kvar och höll honom sällskap. "Varför har alla så bråttom?", frågade Kjell, "de kastar i sig maten. Det ska man inte göra – jag äter långsamt och njuter av maten." Jag instämde medan jag lutade mig bakåt på stolen. När Kjell ätit klart, hjälpte jag honom med att ställa hans tallrik och sked i diskhållaren. När Kjell gått tillbaka till sitt rum, fortsatte jag att studera matematik.

Klockan två samlades vi som vanligt i "stora vardagsrummet" för eftermiddagskaffe. På vägen dit mötte jag Bosse, som jag hejade på. "Hej, hej, hej", svarade han med ett ansträngt mumlande mot golvet. I dag serverades skorpor (landstingsbakelsen) med kaffe, saft eller mjölk till. Resten av eftermiddagen spenderade jag med att läsa i min bok, samt med att duscha.

Klockan halv fem serverades middag; i dag fick jag avnjuta en underbar vegetarisk paj. Kvällen förlöpte fridfullt, och jag alternerade mellan att "läsa bok" och "prata Kjell".

Klockan hade nu blivit halv åtta på kvällen, och vi samlades i "stora vardagsrummet". Nu var det dags för dagens höjdpunkt: kvällsfikat. Patienterna väntade med spänning på att fikavagnen skulle rullas ut från köket. Kvällsfikat bestod varje kväll av knäckebröd, rånkex, pålägg samt kaffe, saft eller mjölk. Självsatte jag mig i en av fätöljerna och avnjöt, som vanligt var, fem eller sex rånkex med ost och tomat, samt mjölk. Bredvid mig satt Britta, en äldre och vänlig dam, samt Eva. Efter en stund gick Eva och satte sig vid pianot i rummets bortre, högra hörn. Hon spelade en sådan underskön musik, som hon sade att hon själv improviserat fram, att jag inte kunde göra annat än att njuta av den. När hon spelat färdigt lovordade jag hennes musik, och Britta bad henne att fortsätta, men förgäves. "Jag är inte van vid att spela för publik", svarade Eva med sin vanliga, monotona stämma. Halvtimmen efter kvällsfikat kom Claudia, som i dag jobbade som kvällssköterska, för att "dela" kvällsmedicinerna till patienterna. Hon gav mig de erforderliga vitamintabletterna samt min "nattmedicin". Efter fiket hjälpte jag Britta, som hade lite svårt att orientera sig på avdelningen, tillbaka till rummet.

Ändlös längtan

Någon timma på kvällen satt jag i soffan i "lilla vardagsrummet" och såg på TV tillsammans med några andra patienter. Bredvid mig satt "skogshuggaren". "Väldigt amerikanskt", beklagade jag mig för honom, syftandes på det aktuella TV-programmet. Vi satt därefter och diskuterade och småpratade en stund, tills klockan blev nio, och det var tid för *Aktuellt*. Eftersom TV:n i "lilla vardagsrummet" var upptagen med en annan kanal, gick jag och satte mig i soffan mot balkongen, vid TV:n i "stora vardagsrummet". Kjell låg redan i den andra soffan, och när jag satte på Aktuellt, beklagade han sig över TV-inslagen: "Bara krig, det där är ju inget man kan skratta åt. Jag tycker om program man kan skratta åt." "Ja, det är ju roligare", instämde jag. Jag fick inte koncentrera mig särskilt mycket på TV:n, emellertid, emedan Kjell underhöll mig med en historia om polacker. Jag fann det dock tämligen trevligt, lutade mig tillbaka i soffan, och levde mig in i diskussionen med den trevliga, humoristiske och något förvirrade Kjell.

Strax före klockan tio rullades vagnen med nattfikat fram i "lilla vardagsrummet". Nattfikat bestod av "landstingsbakelser" och mjölk. Själv fann jag "landstingsbakelserna" mycket goda, och jag avnjöt dem – som jag alltid gjorde – ståendes i matsalen vid fönstren, tittandes ut över vinternatten.

Tiden flöt så sakteliga fram, och jag trivdes bra på avdelningen. Kjell blev utskriven och flyttades till en annan institution. Även bland de övriga patienterna skedde in- och utskrivningar; en "ny" patient som tillkom var Sirkka, en trevlig kvinna i sextioårsåldern.

* * *

Jag och Sirkka satt i "lilla vardagsrummet"; jag satt i en av fåtöljerna mot väggen, medan Sirkka satt i fåtöljen mot trä möbelen. "Jag har fått en stråke", sade Sirkka, "min dotter kallar det 'fiolstråke'. Fast läkaren kallar det något annat – 'strajke', tror jag." "Ja, det är inte roligt, det, Sirkka", tröstade jag henne. Sirkka var en välbyggd kvinna med ett snällt ansikte; hon kunde dock knappt ta sig fram själv, sedan hon drabbats av sin stroke. Hon berättade för mig att hon fick "stråken" 1997. "Jag är arg, jag är så arg", sade hon. "Vem är du arg på?", frågade jag. "Min man", svarade Sirkka. "Varför är du

Ändlös längtan

arg på din man, då?”, fortsatte jag. ”Jag bara är det – jag är *arg*, så *arg*”, svarade hon, lätt brytandes på finska, medan hon visade tänderna och försiktigt hötte med näven. ”Jag måste gå på toaletten”, sade hon efter en stund till mig. Jag hjälpte henne upp och hjälpte henne till hennes rum, som var ett av enkelrummen med egen toalett med ingång från huvudkorridoren. Vi gick försiktigt fram; jag höll henne bakom ryggen och i ena armen. Sakta, men säkert, lotsade jag henne fram till rummet.

Efter att jag informerat personalen om att Sirkka var på toaletten, gick jag tillbaka till soffan och fortsatte studera fysikaliska tillämpningar av integraler. Jag höll just på att studera masscentra, när en kvinnlig patient, som jag inte sett tidigare, kom gåendes mot mig med sin rullator. Hon såg inte ut att vara mer än medelålders, men hennes hysteriskt stirrande blick fick mig att undra, vad hon varit med om i sitt liv. Hon satte sig strax i fåtöljen, som nyss hållit Sirkka uppe. Efter någon minut började hon skrika rakt ut i luften: ”Hur länge ska jag sitta här?” Kristine, som just gick förbi, svarade henne, att hon alldeles strax skulle få träffa läkaren i samtalsrummet, varpå kvinnan fortsatte: ”Jag orkar inte vänta längre.” Kristine försökte lugna henne, och gick sedan in mellan väggen och trämöbeln och in på expeditionen. Kvinnan i fåtöljen satt spänt och orörligt rakryggad och stirrade rakt fram. ”Är han inte här snart?” sade hon efter några sekunder. ”Jag dör snart – jag kan inte vänta längre.” Jag provade att lugna henne genom att säga, att doktorn alldeles strax ska ta emot henne, men hon verkade inte särskilt lugnad. Tio minuter och åtskilliga rop på hjälp senare, fick hon träffa doktorn.

När jag satt och läste min bok, hörde jag Claudia prata med en annan patient om tyska städer. Jag fick intrycket av att hon var född i Tyskland. ”Är du född i Tyskland?”, frågade jag, varpå hon jakade. Plötsligt insåg jag att hennes ”utländska” brytning, var en tysk brytning! ”Vad roligt, jag läser tyska”, svarade jag med osedvanlig entusiasm. ”Kan du tala tyska flytande?” frågade jag, varpå hon jakade: ”Ja, jag är uppvuxen där. I sommar ska jag åka och träffa mina föräldrar. Det ska bli kul – det ser jag fram emot.” Vi talade en kort stund om Tyskland, och på sätt och vis förändrades vår relation. Nu var vi inte längre psykopatient-sjuksköterska, utan två jämlika personer som

Ändlös längtan

förde en intellektuell diskussion kring lingvistik. "Jag måste bara fråga dig", sade jag, "i Tyskland säger man 'Sie' till äldre, och 'Du' till yngre och nära vänner, medan man här i Sverige nästan alltid säger 'du'. Vad tycker du om skillnaden?" Claudia hann inte svara innan hon blev avbruten av en vinterklädd Bosse: "Kan vi åka nu?" "Vart vill du åka, Bo?" frågade Claudia berättigt. "Till banken. Posten och banken", svarade Bosse. "Vi ska inte åka nu. Ta av dig kläderna; vi ska snart äta middag", förklarade Claudia och tog Bosse lite försiktigt om ryggen för att visa honom åt sitt rum. När Bosse vänt ryggen åt Claudia och gått iväg, vände Claudia sig mot mig igen. "Angående det där med 'Du' och 'Sie' så tror jag att man visar respekt för de äldre och för folk man inte känner genom att säga 'Sie'. Vad tycker du själv?" "Det positiva med att använda samma tilltal till alla människor, är att det blir mer jämställt då", förklarade jag. "Ja, det har du nog rätt i."

När kvällen gjorde sitt intåg, blev det tid för det sedvanliga kvällsfikat. Jag hjälpte Sirkka till "stora vardagsrummet". Jag hjälpte henne att sätta sig vid bordets kortsida mot korridoren; själv satte jag mig till vänster om henne, ytterst vid bordets långsida. Claudia satte sig och tog lite kaffe till höger om Sirkka, mitt emot mig. Jag hämtade kaffe och kex åt Sirkka, som tackade. "Hur är det med dig då, Sirkka?" frågade Claudia. "Jag är arg", svarade Sirkka. "Vem är du arg på?" "Min man" "Varför är du arg på honom?", frågade Claudia. "Han tycker inte om mig; han säger att jag är dum", förklarade Sirkka. "Det tror jag inte han menar; jag tror att han tycker bra om dig, Sirkka", tröstade jag henne. "Jag tror att Andreas har rätt; ingen tycker illa om dig", tillade Claudia.

Dagen efter såg jag norrmannen, Arne, en medelålders man med ett ansikte som förtäljde om långvarigt drogmissbruk, för första gången. Jag satt i fåtöljen mot trä möbelen i "lilla vardagsrummet" och läste om Guldins regler, när han plötsligt gick fram till mig. "Vad läser du?", frågade han. När jag svarat berättade han att han tyckte mycket bra om matematik när han gick i skolan; han sade också, att han hade "bra" betyg i ämnet; fast sedan hade drogerna "förstört allt". När jag frågade vilket betyg han fick, hade jag väntat mig MVG, men med "bra" menade han uppenbarligen G+. "Har du liten

Ändlös längtan

snopp?” frågade han plötsligt, varpå jag svarade ”Vad sa du för något?”. Han upprepade sig: ”Har du liten snopp?” och – om jag inte minns fel – så var detta hans sätt att säga, att jag var trevlig. Efter frukosten var det dags för ”medicindelning”: Claudia rullade fram medicinvagnen i ”lilla vardagsrummet”, fällde upp datorskärmen och började dela. Först gav hon norrmannen hans medicinbägare, men han blev inte riktigt nöjd: ”Var är min gula tablett?” frågade han. När Claudia sade åt honom att han fick lugna sig lite, blev han upprörd. ”Jag måste ha min medicin för fan!” utbrast han, ”vad är det här för djävla skitställe!”. Han kastade medicinbägaren och vattenbägaren rakt mot Claudia och medicinvagnen, och orsakade en vattenfläck i min bok i samma veva. Norrmannen gick tillbaka till sitt rum, och åskådarna återgick till sina sysslor.

På eftermiddagen satt jag, Eva och Ingela, en yngre, överviktig kvinna i ”lilla vardagsrummet”. Jag läste i min bok, Eva läste en skönlitterär bok om indianer, och Ingela satt och sov. När vi suttit där – insjunkna i våra egna sysslor – någon timma, kom norrmannen fram till soffgruppen. Han betraktade Ingela en stund, och gick sedan fram till henne. ”Vakna, nu; du får inte sova på dagen. Hallå!” Norrmannen drog upp växterna som var instuckna i vasen som stod på det runda soffbordet och tryckte upp dem mot ansiktet på Ingela. ”Så, lugna ner dig nu, Arne”, sade jag, som tyckte att han var alldeles för intensiv mot Ingela. Han satte tillbaka växterna i krukorna och sade till sitt försvar att han ”kan det här” emedan han ”gått i terapi om hur man ska bete sig mot varandra”. Jag nickade mot honom, innan han gick iväg. Senare samma kväll träffade jag norrmannen på väg till toaletten; han stannade mig för att förklara: ”Det är bra att du säger till hur jag ska bete mig. Det är kul att unga personer kan säga till gamla ibland. Men jag har gått i terapi, så jag vet vad jag gör.”

Dagen efter satt jag i ”lilla vardagsrummet” tillsammans med Sirkka och en annan kvinnlig patient, en medelålders tidigare missbrukare. Den senare förklarade för mig, att hon tyckte att jag skulle raka av mig skägget, men jag svarade med att jag gärna ville ha det kvar. Till kvällsfikat den dagen, satte jag mig tillsammans med norrmannen i det nedre, högra hörnet i ”stora

Ändlös längtan

vardagsrummet". Vi småpratade lite, och han förklarade för mig att han saknade vänner, och att han snart skulle bli utskriven. Han gav mig sin e-postadress, så att jag kunde skriva till honom om jag ville. Han var stolt över sina psykologiska kunskaper, i och med att han gav *mig* just *sin* adress; då behövde jag inte känna mig tvingad att ta kontakt. Han sade också att jag inte skulle vara "snabb" med att raka av mig skägget, emedan det var en del av min person: det är Einsteinstilen, förklarade han. Jag tyckte det var tämligen progressivt sagt av honom.

Till lunch nästföljande dag, serverades jag Couscouspytt. Jag satt bredvid "skogshuggaren". Plötsligt satte alarmsystemet igång, och på alla anropskyltar blinkade texten "NÖD 47". Personalen rusade till rum 47. "Det har oftast hänt något tråkigt när personalen springer", förklarade jag för "skogshuggaren". "De får inte liv i norrmannen", sade en annan patient. Medan personalen sprang fram och tillbaka i korridoren, fortsatte jag, "skogshuggaren" och de andra patienterna att lugnt äta. Efter ett tag kom personalen ut från norrmannens rum; de gick nu lugnt, och några av dem skrattade. Jag såg aldrig norrmannen igen.

Slut på semestern

Klockan elva kom min rektor till avdelningen. Personalen låste upp för honom. Först fick läkaren tala ensam med rektorn. Under tiden fick jag vänta utanför. Oroligt gick jag fram och tillbaka i korridoren. Jag var nämligen inlagd på avdelningen med tvång; jag var inte där frivilligt, även om jag som bekant hade adapterat mig väl till ett liv där, och trivdes bra. Jag hade emellertid ett ljus i tunneln: inom en vecka skulle den årliga Berzeliuskonferensen äga rum, och jag hade via ett stipendium fått inträde dit. På sätt och vis, betraktade jag konferensen som en "revansch". Ty jag ansåg att jag inte var någon psykpatient, utan hade förmågor och färdigheter, vilka placerade mig högre i samhället än så. Jag såg således konferensen som en "återkomst" till den plats i samhället, där jag hör hemma, och en riktigt rejäl återkomst, dessutom. Jag var dock rädd för att rektorn skulle sätta sig emot min resa. Till slut knackade jag på på expeditionen och bad att få tala med Claudia.

Ändlös längtan

"Jag tror att allt kommer att gå åt helvete", förklarade jag, utan att tänka på att formalisera språket. "Du får inte tänka så", sade Claudia till mig.

Inom trekvart blev jag inkallad till samtalsrummet. "Först vill jag säga, att jag betraktar det som en förolämpning att jag inte fick vara med från början, att ni talade om mig, bakom ryggen på mig", sade jag, varpå läkaren kom med en utläggning, vars kontenta lydde "man gör alltid så". Då började rektorn förklara situationen för mig. Jag fick inte åka till konferensen, och jag fick heller – till min överraskning – aldrig komma tillbaka till skolan mer. Som grädde på moset – eller snarare som influensa på AIDS – hade han polisanmält mig. Jag rusade ut ur samtalsrummet och in på expeditionen. Patienter får egentligen inte vistas där inne, men det hade jag glömt bort. Jag gick nu långt in i rummet. "Jag vill ha kolmonoxid! Jag vill ta livet av mig! Kolmonoxid – jag vill ha kolmonoxid!" ropade jag, trots att jag knappast kunde andas. Strax tog Claudia och Lars tag i mig, och gick iväg med mig genom korridoren. Claudia bad mig andas lugnt, och ta djupa andetag. Hon tog in oss i musikrummet. Vi satt där en stund och pratade. Till slut var jag ensam där med en underskötare, som senare skulle byta med en annan. När han var på väg ut, frågade han mig om det var något jag ville ha av sjuksköterskorna. "Lite kolmonoxid skulle inte skada", svarade jag. Underskötaren, som uppenbarligen inte besatt någon medicinsk allmänbildning med självrespekt, svarade att han skulle be sköterskorna om det.

Lite senare kom Lars åter in i musikrummet, och förklarade för mig, att de nu skulle sätta in personal på bevakning av mig. Jag brydde mig då inte särskilt mycket om vad han sade, utan glömde snart bort det.

Vi gick sedan ut i korridoren igen. Jag gick bredvid Lars. En anställd var på väg in på avdelningen. Hon låste upp dörren med sin nyckel, öppnade dörren och gick in.

Jag tog sats; jag accelererade blixtnabbt; i ett våldsamt språng kastade jag mig mot dörren, men jag kom inte ut.

Ändlös längtan

Jag fann mig liggande på golvet, på ryggen, med Lars över mig. Med sina ben tryckte han mig mot golvet, och med armarna höll han mina armar nedtryckta. Innan jag ens hann reagera – så snabbt att jag knappt förstod hur det var möjligt – såg jag att ett femtal underskötare och sköterskor hade samlats runt oss, och alla tittade de rakt ned på mig. Synen av en massa ansikten som förvånat stod och blängde rakt ner på mig, föreföll mig så komisk, att jag närapå började skratta; jag svalde dock humorn och behöll lugnet. "Är du lugn nu?" frågade Lars. "Var tror du?", blev mitt givna svar.

Lilla avdelningen

"Lilla avdelningen" – så kallades den allra nedersta avdelningen i korridoren. Denna var utom tillträde för vanliga patienter; endast patienter med extra personalkrav placerade här; ofta gällde detta stökiga patienter. Nu fick jag ett enkelrum här. Avdelningen var tråkigt inredd; eftersom patienterna här hade en ovana att kasta möbler omkring sig, fanns det knappt några möbler. Väggarna var slitna, och den enda möbleringen i "vardagsrummet" på denna avdelning, var en slagsäck för boxning. "Lilla avdelningen" liknade mer ett fångelse än ett sjukhus. Vart jag än gick, dessutom, hade jag en manlig underskötare några få meter efter mig. Någon timme spenderade jag med att gå fram och tillbaka i hallen utanför mitt rum. "Måste du gå efter mig?" frågade jag skötaren, som jakade. "Du stör mig!" Skötaren och jag hade tidigare – innan jag den här dagen blivit flyttad hit – snarast haft ett respektfullt, jämställt vänskapsförhållande, men nu var han min "övervakare". Situationen kändes onaturlig. "Jag står inte ut här!" sade jag till slut. Men det hjälpte inte, ty jag var fången här. Efter en halvtimme byttes övervakaren ut, den här gången till Lars. Jag provade att gå på toaletten, men jag fick inte stänga igen dörren till den (om inte övervakaren fick följa med in), vilket stressade mig, med resultatet att jag inte lyckades utföra mina behov. Till slut orkade jag inte längre gå fram och tillbaka i korridoren, utan lade mig på min säng. Lars satt bredvid. "Tycker ni om att förstöra livet för folk?" frågade jag honom. "Jag tror inte att vi förstör livet för folk", svarade han lugnt, "i sådana fall hade jag inte jobbat här." Efter en stund, fortsatte Lars: "Jag kände än gång en pojke, som blev mobbad i skolan. Han började sedan spela fotboll, men mobbarna förföljde honom dit också. En dag orkade poj-

Ändlös längtan

ken inte längre – han tog livet av sig. Om mobbarna hade vetat att det skulle sluta så, hade de nog låtit pojken vara ifred.”

Strax kom Claudia in på mitt rum. ”Hur är det?” frågade hon hjärtligt. ”Här, Andreas, har du något som gör dig lite lugnare.” Hon gav mig en liten, vit tablett, och en liten sedvanlig vattenbägare. ”Vad är det?” frågade jag. ”Sobril.” Jag tog tabletten och lade mig ner. En stund satt Claudia hos mig på sängkanten, innan hon gick. Lars byttes av, och en annan underskötare satte sig på stolen i mitt rum.

Micke var min övervakare, när jag åt middag. Middagen smakade inte, på samma sätt som den brukade. Jag fick, när jag ätit färdigt, skriva på ett papper, en ansökan till länsrätten om att få bli frisläppt.

* * *

Tiden gick, och jag blev riktigt lycklig – riktigt glatt överraskad – när Lars kom till mig och förklarade, att jag skulle flytta ut till den vanliga avdelningen igen. Jag fick nu Sirkkas gamla enkelrum, med egen toalett och dusch, men framför allt fick jag tillträde till korridoren, matsalen, ”lilla vardagsrummet”, ”stora vardagsrummet”, de andra patienterna! Frihetskänslan upprymde mig. När jag senare på kvällen satt tillsammans med några andra patienter i en av fåtöljerna runt det lilla bordet i ”stora vardagsrummet”, kände jag mig på riktigt bra humör. Jag och Ingbritt, en kvinnlig, trevlig och skärpt patient i övre medelåldern, diskuterade datorer. ”Själv sitter jag förvisso nästan dygnet runt med min dator, men det är inte för att jag spelar datorspel; jag spelar aldrig spel. Jag har en rent pratiskt syn på datorer, som är utmärkta *arbetsredskap*. Jag använder datorn till att söka efter information, skrivna rapporter och kommunicera med andra människor”, infogade jag i diskussionen.

Min övervakare var nu Bengt, en man i medelåldern, som egentligen endast arbetade natt, men som nu hade blivit extrainkallad just för att övervaka mig. Efter kvällsfikat förklarade han för mig, att jag hade hans fulla förtroende, och att jag verkade ”hur stabil som helst, mer som en ur personalen än

Ändlös längtan

en patient". Jag kunde inte instämna mer i vad han sade. Han tillade, emellertid, att han ändå var tvungen att vara efter mig. Om det hände mig något, skulle han omedelbart förlora jobbet. Vi kom överens om att vi båda, för tillfället, var offer för "byråkratin". Han lät mig dock stänga och låsa dörren efter mig, när jag gick på toaletten.

Dagen efter, vid middagstid, kom en ny patient till avdelningen, Britta, som var en äldre, gladlynt kvinna. "Hej på er allihop; jag heter Britta och är ny här!" ropade hon till oss andra i matsalen. "Intressant entré", tänkte jag för mig själv, emedan jag aldrig tidigare sett en ny patient introducera sig själv på det sättet – eller ens introducera sig själv över huvud taget.

Senare den dagen, satt jag i en av fåtöljerna mot väggen i "lilla vardagsrummet". Bredvid mig satt Britta. Plötsligt hördes en kvinna våldsamt skrika. När jag vände mig om fick jag syn på Eva i armarna på ett par vårdare. Eva försökte med våld slita sig loss, men hon lyckades inte. "Men så skjut mig då för fan!" skrek hon, varpå hon bröt ihop i kraftig gråt. Claudia gick bredvid vårdarna, när de förde Eva längs korridoren, förbi oss, förbi expeditionen, förbi samtalsrummet, förbi två patientrum, till "lilla avdelningen". "Blir du inte berörd av sånt?" frågade Britta mig. "Jo, det blir väl alla", svarade jag likgiltigt. För Britta var detta kanske något nytt, något hon aldrig sett förut. Själv, emellertid, visste jag precis vad som väntade Eva. "Nu var det hennes tur", tänkte jag.

En dusch och nog också några tabletter senare – lagom till kvällsfikat, dock – hade Eva kommit ut ur "lilla avdelningen". Hon satt nu för sig själv med en filt lindad om sig, i soffan längst ner i hörnet i "stora vardagsrummet". Jag gick ner till henne, och frågade om hon ville ha några extra kex, vilket hon ville. Jag gjorde i ordning ett par kex, och gick bort med dem till henne; jag tyckte uppriktigt synd om henne.

Slutet av vistelsen

Jag blev inte av med min specialbevakning de närmaste dagarna, utan vande mig vid att alltid ha en skötare efter mig. Om jag så endast skulle gå till mitt rum och hämta en penna, var skötaren tvungen att följa efter mig. Värst var

Ändlös längtan

emellertid nätterna; jag fick inte ha dörren stängd till mitt rum, utan en skötare var nödvändigtvis tvungen att sitta i dörröppningen. Ljudet från korridoren väckte mig tidigt på morgnarna.

Jag hade tidigare den här dagen bett om att få tala med Claudia. Nu kom hon fram till mig och min övervakare, som satt i soffan i "lilla vardagsrummet". "Ska vi prata nu, Andreas?" frågade hon milt. Jakande, reste jag mig ur soffan. Claudia och min övervakare hade ögonkontakt; Claudia nickade åt övervakaren att han inte behövde följa med in. Jag sade till Claudia, att jag ville hem, att allt skulle ordna sig, om jag bara fick en chans att få komma hem. Jag ville inte vara instängd här längre. Efter min redogörelse och en ömsesidig diskussion, blev det tyst en stund. "Jag önskar verkligen att det fanns något jag kunde göra för dig", sade Claudia älskvärt medan hon böjde lite på huvudet. Vi avslutade samtalet efter någon halvtimme.

* * *

Mia hette en elev som nyligen hade börjat på avdelningen. Först var jag tveksamt inställd till henne, eftersom hon var i min ålder, och påminde mig om att jag var ensam och saknade vänner. Dessutom kunde jag inte rå för att spontant känna mig lite underlägsen – jag var här som psykpatient, och hon var här som elev. Jag lyckades emellertid dra fram min livsfilosofi ur hjärnan, och lyckades övervinna denna negativa känsla. Mia följde med den ordinarie personalen, och hjälpte till med diverse praktiska sysslor på avdelningen.

En dag, när jag satt och läste min bok i fätöljen mot trä möbelen, kom Mia fram till mig. "Hur är det med Andreas, då?", frågade hon. "Det är bara bra", svarade jag. Hon frågade vad jag läste, och jag förklarade att jag var klar med gymnasiekurserna, och därför läste på universitetsnivå. Själv var hon inte särskilt intresserad av matematik, dock. "Hur många mattekurser har du läst?" frågade hon, varpå jag svarade "Matematik A, B, C, D, E och Diskret – det blir sju stycken." Jag frågade henne om hon själv gick på gymnasiet, vilket hon gjorde – omvårdnadsprogrammet. "Vad skrev du för projektarbete?" undrade jag och fick som svar, att hon skrivit om polisväsendet. "Har

Ändlös längtan

det med omvårdnad att göra?”, blev min givna följdfråga, på vilken hon svarade, att hon och någon kamrat till henne hade fått ämnet godkänt, trots att det var utanför det tänkta huvudämnet. ”Nej, nu börjar de visst konferensen utan mig!” utbrast hon medan hon tittade mot konferensrummet. ”Det är bäst du går, då!” svarade jag, medan hon började gå mot rummet. ”... så jag inte missar något!” fortsatte hon medan hon gick iväg. Hon var ännu vänd mot mig, och hon log åt mig, liksom jag log åt henne. När hon gått in kunde jag analysera mina känslor – att le mot en vän, var det länge sedan jag senast gjorde, och jag kände mig varm och glad. Tanken slog mig också, att kanske blir ”Matematik A, B, C, D, E och Diskret” bara sex kurser!

Jag slapp snart från övervakningen, och fick det riktigt trevligt under min sista tid på sjukhuset: jag hade ett eget rum, med toalett och dusch – och ingen följde efter mig, eller vakade på mig när jag sov. Dagen jag skulle hem, träffade jag på Claudia. ”Hur känns det nu?” frågade hon, varpå jag svarade, att det skulle bli bra att få komma hem, men att jag bara skulle duscha först. Efter min sista dusch, i landstingets varma vatten, gick jag med påklädd jacka och ryggsäck ut i korridoren. Jag träffade på Lars, som förvånat utbrast ”Nämen, ska du hem?”. Efter en kortare diskussion om sjukhus, rektorer och läkare, låste en undersköterska upp dörren till trapphuset. Jag gick igenom dörren, såg den stängas bakom mig, och gick ner för trapporna.

-- *Mitt liv som psykpatient*, Andreas Rejbrand, den 26 maj 2006

Mitt vuxna liv

Efter gymnasiet hände det vid några tillfällen att jag åkte tåg till Stockholms Centralstation, och där gick jag runt flera timmar och delade ut små kort. På korten stod det endast en sak: "rejbrand.se/vän", en URL, en Internet-adress, en kontaktväg. På sidan som adressen ledde till, beskrev jag min situation, och min förhoppning var att en jämnårig kvinna skulle känna sig manad att ta kontakt med mig, och ge mig det jag alltid saknat. Jag klistrar här in texten från webbsidan.

När jag var fyra år, och mina jämnåriga knappt visste vad det var, kände jag en extrem längtan efter en livslång partner vid min sida: någon som kunde ge mig vänskaplig närhet, kärlek och trygghet, någon som brydde sig om mig och fanns för och hos mig, och som jag kunde dela allt, hela livet, med. Samma, överväldigande, längtan, kände jag när jag blev fem år, och även när jag var sex, sju, åtta, nio, tio, elva, tolv, tretton, fjorton, femton, sexton, sjutton, arton och nitton år; under hela min barndom kände jag alltså detta extrema behov, men aldrig fick jag ens en "vanlig" vän. I stället tvingades jag passivt se på när mina jämnåriga fick allt närmare kontakter; först handlade det om kramar, sedan kyssar och – till slut, tror jag – även om sex. Allt medan jag passivt tvingades se på.

Mitt enorma och otillfredsställda behov av vänskap, kärlek, närhet och fysisk kontakt, gjorde mig deprimerad, sjukhusliggande och medicinätande – och allt medan jag fick se på när andra talade om sina vänner, och om sex. Jag har periodvis legat månader på sjukhus, och äter i dag sedan fler år tillbaka antidepressiv medicin (SSRI). När jag i dag får syn på en kvinna i min ålder, får jag nära nog panik, ty hon påminner mig om min avskildhet; när jag får syn på en kvinna yngre än mig, får jag nära nog ångest, ty hon påminner mig om att jag aldrig kommer att få uppleva vänskaplig och fysisk kontakt i

Ändlös längtan

hennes ålder, för den tiden i mitt liv kan aldrig komma tillbaka. Livet förstörs dag efter dag, och såret blir allt större.

För de flesta jämnåriga är sex något helt naturligt, som ätande och sovande, men inte för mig. När jag i dag tänker på att personer i min ålder, och ännu yngre personer likaväl, har sex med varandra, känner jag en ofattbar känsla av extrem isolation, avundsjuka, hat och hemsighet; jag känner mig också lite som det lilla barnet, som av misstag tittat in i föräldrarnas sängkammare, samtidigt som hela mitt liv handlat om min enorma längtan efter just det jag ser framför mig, i sångarna. Jag kan knappt begripa att de kvinnliga bekanta jag har, har manliga vänner som stoppar in sina penisar i dem. Det känns hemskt, inte bara för att det skrämmer mig, utan för att detta under nästan hela mitt liv, åtminstone delvis symboliskt, varit min allra högsta, obesvarade, önskan. Jag känner i dag ett nästan ohanterbart hat varje gång jag påminns om att jämnåriga och yngre har sex med varandra; blotta indikationen på att en jämnårig eller yngre kvinna har sådan närhet med en manlig vän är för mig som ett mycket hårt slag rakt i magen. Jag kan inte gå ut på stan, sitta på tåget eller bussen, se på TV eller ens öppna en dagstidning utan att bli misshandlad. Sex verkar för många jämnåriga vara något helt naturligt, något man har "för skojs skull", men för mig är det på liv och död.

Speciellt med tanke på att min barndom aldrig kan komma tillbaka, och att jag därmed aldrig i den kan få känna vänskaplig och fysisk närhet, känns det som allt redan är för sent. Om jag så från och med i dag konstant hade sex med vänner för resten av mitt liv, skulle jag aldrig kunna ta igen det jag förlorat. Ofta känns det också som om jag skulle kunna ge "vad som helst" för att få en vän, och ibland känns ensamheten som en "tickande bomb" som kommer att ha ihjäl mig.

Ändlös längtan

När jag gick på gymnasiet var min allra största fobi, min värsta skräck, att någon i min klass skulle få en partner, och i värsta fall ha sex med den. I min värld kändes det fruktansvärt, för själv var jag på ett småbarns nivå när det gällde sexuella relationer, trots att det (fysisk närhet) i princip varit det enda jag velat ha i hela mitt liv, ända sedan jag var fyra år gammal, och troligtvis ingen annan jämnårig ens då visste vad det var. Men förstås visste jag ju att de höll på med sådant, men jag försökte ändå förgäves att intala mig att de inte gjorde det. På detta tema har jag skrivit en tämligen lång novell, Utan förtröstan, som kan läsas på min webbplats.

Varje gång jag i dag ser en kvinna i lämplig ålder känns det som om jag aldrig tidigare sett något liknande i hela mitt liv. Jag skulle kunna titta på och fascineras av henne under timmar: hon rör på händerna, ändrar ställning, förändrar ansiktsuttrycket, lägger vikten på olika ben, ordnar håret, rör i väskan etc. Och hon lever, och andas, och äter och dricker. Sådant som är självklart för de allra flesta (?) känns som något magiskt för mig. Vid de sällsynta tillfällena då jag har talat med en kvinna i min ålder, kan jag drömma om det i månader efteråt, ty det känns överkligt levande. Att jag verkligen har talat med en kvinna; att en sådan för en stund i tiden, om än bara några sekunder, enbart haft mig i sitt medvetande! Att hon gav mig hela hennes uppmärksamhet för en kort stund; för en stund existerade bara hon och jag.

Hela mitt liv har det funnits en enda sak jag velat ha, över allt annat, men jag har aldrig ens fått något i närheten, utan bara fått titta på när andra fått det, steg för steg. En person som inte upplevt det kan nog inte ens förstålla sig vilket helvete livet kan vara, och vilka känslor av frustration, hat och ensamhet det föder. Även extrema känslor av orättvisa förekommer, som nämnt ovan: medan jag har ofattbart stort behov av vän-

Ändlös längtan

skap och närhet, får jag inget, medan "alla andra" förefaller äga sådant i överflöd. Kanske är det värsta alla hemiska minnen, av ett helt liv (åtminstone sexton år) av lidande, och upprepade mycket svåra besvikelser.

Om du tror att du är den jag söker, så tveka inte att höra av dig! Du skulle bli den absolut viktigaste människan i mitt liv; du skulle få mer uppskattning och kärlek än du någonsin kunnat drömma om. Du skulle rädda mitt liv och göra mig lycklig.

Om jag fick välja mellan att fortsätta leva som vanligt tills jag blir 80 och att under en natt få känna vänskap och närhet av en kvinna, för att sedan bli avrättad dagen efter, skulle jag utan tvekan välja det senare. De flesta som läser den här sidan anser att jag borde få hjälp av psykolog. Under mitt liv har jag dock träffat ett tjugotal läkare, psykologer och kuratorer, men det har inte hjälpt mig. Jag tror inte det finns någon kombination av ord som skulle kunna få mig att må bättre. Jag tror att det enda som skulle kunna rädda mig är att någon kvinna ger mig den närhet jag alltid saknat, om än bara för en dag.

Ingen hörde av sig, vilket inte var helt oväntat. Det var väldigt frustrerande, för jag skrek om hjälp, kände mig döende, förtvivlad, utan förtröstan, men ingen brydde sig, och ingen kunde – eller ville – hjälpa mig.

När man läser brevet ovan, får man lätt för sig att allt jag tänker på är sex. Den slutsatsen kunde inte vara mer fel! Det jag hela livet har saknat är en kvinnlig vän, någon som alltid finns hos mig, som jag kan ha roligt med, men som också utgör en trygghet, någon som jag alltid kan prata med, som alltid finns hos mig. Varför måste vännen då vara just en kvinna? Jag antar att jag helt enkelt är programmerad så, vilket också kanske inte är helt orimligt ur en biologisk synvinkel. Den vänskapliga kärleken fulländas av den sexuella attraktionen. Men när jag säger så är det till en förvånansvärt liten grad jag

Ändlös längtan

tänker på sex. Det jag drömmer om är att få vara nära min unga, vackra, vän, att få hålla hennes hand, att få hålla om henne, att få stå intill henne, sitta och ligga bredvid henne, att få röra vid hennes fingrar, händer, handleder, att få smeka hennes ansikte, hennes hals, hennes axlar. Att få dela luften med henne, få känna hennes andetag. Det är jag drömmer om är *The Angel of Musics* kyss i slutscenen. Mer om det senare.

Efter gymnasiet var jag ganska förstörd, även om jag såg en viss ljusning: min dos Cipralex trappades upp stegvis: 5 mg, 10 mg, 15 mg, 20 mg och numera äter jag 30 mg per dygn. Och det hjälper hyfsat. Jag kan inte längre säga att jag lider av djup depression, och om något otäckt inträffar, så blir jag förhållandevis (stundom förvånansvärt) fort återställd. Men jag bär fortfarande med mig mörkret, och vardagslivet är oftast tungt, ofta väldigt tungt.

Jag började på Fysikprogrammet vid Linköpings universitet, där jag går än i dag. Utbildningen är femårig, och leder till en *master of science*-examen. Sedan två år tillbaka arbetar jag också deltid som amanuens, lärare i matematik, vid Matematiska institutionen. "Hur kan en sådan som du bli lärare?" kanske du undrar. Men då vill jag påminna dig om det jag skrev i inledningen av boken: jag har fler sidor, och jag lever mer eller mindre ett normalt liv. Jag anser själv att min undervisning präglas av en hög grad av professionalism, och mitt beteende av en hög grad av värdighet och integritet. De första åren på min utbildning erhöll jag högsta betyg (5) på samtliga kurser jag läste. På fritiden utvecklade jag också ett mycket avancerat datorprogram för matematiska beräkningar och visualiseringar samt fysikalisk simulering. En tidig testversion av det presenterade jag för en anständig mängd professorer, universitetslektorer, adjunkter, doktorander och andra studenter vid universitetet. Den färdiga versionen kommer att vara tillgänglig gratis via Internet. Så det finns ljuspunkter i mitt liv, även om mörkret lever kvar dolt inom mig. Dolt tills nu, vill säga.

Mörkret yttrar sig fortfarande varje dag. Till exempel på ICA Kvantum: Går jag in i en livsmedelsaffär, möts jag oundvikligen av en mängd tidskrifters framsidor. Där kan man läsa om hur kända personer har sex, man kan få

Ändlös längtan

tips om hur man får liv i sexlivet, och till och med barn- och ungdomstidningar skriver om sexuella relationer mellan pojkar och flickor. Hur tror du jag känner mig när jag ser sådant? Och överallt, på bussar och tåg, ser man också unga par tillsammans, som håller hand, håller om varandra, kysser varandra. Ibland ser man till och med gymnasieelever som visar ömhet offentligt. Det bryter ner mig.

Så fort jag går utanför huset ser jag unga kvinnor, överallt. Om jag vistas på "stan" i någon timme, så hittar jag "lätt" ett tjugotal mycket lämpliga "kandidater": vackra, söta, charmiga, mysiga, glada, impulsiva unga kvinnor; om det är god genomströmning av människor kan jag mycket väl hitta ett femtiotal. Men varje gång jag identifierar en god matchning, så är jag tvungen att spela oberörd och bara gå vidare. För om jag skulle gå fram till en helt okänd ung kvinna och fråga om hon vill bli min vän, ... Det skulle inte fungera. Dessutom skulle jag absolut inte kunna göra något sådant i Linköping, eftersom jag där känner att jag även utanför tjänstetid representerar MAI. Det här är väldigt jobbigt. Tänk dig att du är utsvulten och inte ätit på många dagar, och så tvingas du gå förbi stora, fina portioner oxfilé flera gånger om dagen, men du får inte ens snegla på dem (kanske ingen bra liknelse). Det är svårt. Däremot känner jag mig ofta väldigt, väldigt stark och mäktigt nöjd med mig själv när jag lyckas gå förbi helt oberörd. Frågan är bara om alla undantryckta känslor en dag exploderar inom mig.

Något jag på senare år upptäckt är *djupe*t. På gott och ont. Till exempel såg jag *Titanic* (1997) för ett par år sedan. Efter filmen vaknade jag mitt i natten, och kände en förtvivlad sorgsenhet. Det var som att all lycka och glädje i världen sjönk med Titanic, och allt som återstod i min värld var tomhet. Filmen var nämligen så vacker: det var vackra miljöer, och den beskrev en väldigt praktfull kärlek. Inget sådant finns i min värld, så efter filmen hade jag svårt att anpassa mig till mitt eget liv igen. Det tog några dagar, eller rent av veckor.

Som sämst brukar jag må när terminerna slutar: i början av vinter- och sommarledigheterna. Det är då jag riskerar att bryta ihop. Så var det inte minst förra sommaren. Jag brukar alltid se på en långfilm innan jag går och

Ändlös längtan

lägger mig på kvällarna (nätterna). Filmerna spelar min dator in från det marksända TV-nätet. En dag i slutet av vårterminen hade datorn spelat in *The Phantom of The Opera* (2004) åt mig. Jag tvekade först om jag skulle se filmen, för beskrivningen lät inte särskilt lockande, men jag tror inte att jag hade någon annan osedd film i biblioteket just då, så jag valde ändå att se den under den kvällen/natten. Inte visste jag då att mitt liv aldrig skulle bli sig likt igen.

Det här går kanske inte ens att beskriva med ord. Musiken i filmen kan döda; den är så stark, på grund av sin skönhet och sammanhanget, att denna Sirenernas sång, rusets, förtvivlans, den ändlösa längtans budbärare, för evigt kan fångsla ens själ. Filmen är som en biografi över mitt liv, på isomorfi när. Jag må inte ha ett vanställt ansikte, men min själ är det oakttat mitt fångelse, och mina känslor går ej att skilja från *The Angel of Musics*. Slutscenernas känslomässiga realism är obarmhärtig; varje detalj är sann. Visst bär jag också på den känslan, att det enda man kan göra, för att få den äkta lyckan, är att tvinga sig till det, att dra åt snaran så hårt att man bara måste få det. Men ändå misslyckas man; man kan inte vinna. Allt är hopplöst, utan förtröstan. På maskeraden värnar Christine om att hålla förlovnigen hemlig och att inte visa ömhet offentligt. Det är precis så jag skulle vilja tvinga min omgivning att anpassa sig efter mig. Och Christine vet nog att förlovnigen skulle fördärva *The Angel of Music*. På kyrkogården, där *The Angel of Music* sjunker till tillvarons botten, till förödmjukelse, visar Christine honom barmhärtighet. "Not like this." Men är det allt han kan få? Är det allt han är värd? I slutscenerna ställer *The Angel of Music* Christine till svars för världens alla orättvisor. "Why?" Alla känslor koncentreras till en och samma plats i tid och rum; jag räds denna realism mer än tusen bomber. Raoul frågar om deras kärlek inte betyder något, en given fråga, men också en dum fråga, en fråga med ett givet svar. Världen hade inte visat någon barmhärtighet mot *The Angel of Music*. Och han, som följt och älskat Christine under hela hennes uppväxt, har ingen annan väg att gå i livet, ingen annan chans till ett liv. Den givna frågan om det köttsliga begäret är en typisk missuppfattning av sexualiteten, som snarare är det yttersta beviset på den känslomässiga intimiteten. Till slut dras snaran åt så hårt, att *The*

Ändlös längtan

Angel of Music bara måste få det han åtrår, det han behöver för att leva. "Save me", reciterar han. Christine är den enda som kan rädda honom, som kan omvandla helvetets förbannade lågor, som trasar sönder själen och våldtar sinnet, till en himmelsk dröm där det inte finns något annat än glädje, där lyckan skulle svämma över. Christine ger honom så det han alltid saknat, och för en stund får han uppleva himmelriket, som han inte trodde fanns, men som han alltid hoppats på. Denna klimax, detta möte med själens innersta väsen, går inte att beskriva i ord. Men ändå misslyckas han; han kan inte vinna. Allt är hopplöst, utan förtröstan. Det slutar med att han försöker hålla sig vid liv med sång. Han försöker leva i en fantasivärld, där han gång på gång, om och om igen, ser himlen så nära, men ändå utom räckhåll. Han kommer inte ur sin ändlösa längtan, ty Christine och Raoul seglar tillsammans tillbaka, och skall dela en kärlek, och en livstid, tillsammans.

Jag såg *operan* varje kväll under hela sommaren. Jag kunde inte fly från den. Dessutom beskrev den en värld så mycket vackrare, och med ett känslomässigt djup så långt mer tillfredsställande, än vad som finns i den verkliga världen. Detta gammeldags franska operahus är givetvis ordentligt elegant, robust och storslaget. Och de som arbetar där, lever där, i gemenskap med varandra. Och hela deras liv går ut på att skapa undersköna musikaliska föreställningar.

På dagarna gick jag ut och sprang runt sjön. Då kunde jag fly från verkligheten, och drömma om *meningens* ljuva berusning. Vägen runt sjön var lång; jag sprang den första biten, så långt jag av ren viljestyrka förmådde, tills jag mådde illa och närmast föll ihop av utmattning. Då började jag gå i skogen, vid ängarna, intill sjön. Jag sjöng sångarna från *operan* för mig själv, oftast samma refränger om och om igen, och försökte leva i min fantasivärld, där jag gång på gång, om och om igen, drömmer om himlen. Jag grät. Till slut satte jag mig på en sten, ensam på den otillgängliga sidan av sjön. Där kunde jag sitta länge. Jag ville inte tillbaka till min värld, den tråkiga, gråa världen, utan något djup, utan några vackra känslor, och där min ändlösa längtan inte lär bli förpassad till historien förrän jag dör.

Ändlös längtan

Hur mycket är egentligen ett människoliv värt? Inte oändligt mycket. Jag ville sätta mig i skogen, och aldrig komma tillbaka. Jag ville sitta där, tills Emmy Rossum kom till mig, och gav mig en mening som skulle läka alla mina sår, en mening om äkta och ändlös kärlek. Men varje dag gick jag trots allt hem till slut. Jag gick hem och tog min medicin. Varje dag när jag läser min e-post, hoppas jag på ett brev med *meningen*. Varje dag jag kommer hem, hoppas jag att Emmy står där och väntar på mig. Men så mycket är inte ett människoliv värt, att om jag så på fullaste allvar skulle deklarera att jag skulle ta mitt liv om jag inte fick Emmy, så skulle jag inte få henne. Jag kan inte vinna. Allt är hopplöst, utan förtröstan. Det gör heller inte saken bättre att *operan* är från 2004. I skrivande stund heter året 2010. Att det snart gått ett decennium sedan inspelningen ger mig lätt panikångest, vilket är bland det otäckaste man kan uppleva.

Under våren sneglade jag några gånger på Emmys webbplats. Jag vågade inte läsa särskilt mycket på den, emellertid. Jag hade inte klarat av att läsa om en partner. Rädsla för information är en otäck form av rädsla, ty information kan komma smygande när man minst anar det, och det är praktiskt taget omöjligt att skydda sig mot den.

Jag undrar om det i dag finns unga kvinnor som Christine, så oskuldsfulla, så varma, så försynta, och som kan dansa balett, och med sin sång bringa tår i envars ögon. Det skulle väl vara Emmy själv, i sådana fall.

De filmer som påverkat mig under längst tid är nog ändå Harry Potter-filmerna, som jag sett hundratals gånger på kvällarna/nätterna. Den värld som beskrivs där förefaller också så vacker: det är en sådan klass på det storslagna, och mänskligt mysiga, slottet. Och bäst av allt är den närhet till vänner som föreligger bland studenterna och lärarna på Hogwarts: de bor, lever, och arbetar tillsammans. Man är alltid omgiven av en mycket stor mängd människor, varav många är nära vänner, och kanske till och med kärleksvänner. Tag till exempel Hermiones leende när hon uttalar *confundusbesvärjelsen*: det leendet skulle kunna smälta ett isberg. Även denna värld är helt olika vår riktiga värld, med det kulna vardagslivet, ensam på pendeltåg och bussar i grådisiga och smutsiga svenska småstäder i Söder-

Ändlös längtan

manland och Östergötland, fjärran från djupet. Det verkar också som om människor i allmänhet inte upplevt djupet, som om de inte upplevt känslor starkare än de man upplever, då man äter en påse godis. I varje fall syns det inte. Det är alltför mycket larv och trams, för mycket ytligheter och onödiga konflikter, i världen.

Jag har således också funnit det svårt att tänka på Emma Watson. Jag vore inte jag om jag inte också drabbades av den bördan. Jag brukar tänka som så att livet är ett datorspel, och när Gud lade till mig, så satte han "difficulty" till "hardest". Det får sålunda inte vara för lätt. Så för att göra en svår situation ännu svårare, finner jag det smärtsamt att såväl Emmy som Emma, vars namn gör sig väl bredvid varandra, lever helt andra liv. De är båda väldigt kända, rika på framgång och pengar. Troligtvis också rika på det jag alltid saknat. Jag fann ju blotta åtanken av USA smärtsam när det gällde Klara, som ändå var en genomsnittlig svensk kvinna. Jag hoppas då du förstår hur smärtsamt det här kan vara. Vi kan lägga till mindervärdeskomplex, rent av avundsjuka. På en känslomässig nivå. För intellektuellt känner jag mig inte mindre värd, mindre moraliskt begåvad, mindre intellektuellt begåvad, eller ens mindre rik (på icke-ekonomiska saker) – nästan tvärtom. Men det hjälper inte. Utöver dessa komplex har vi förstås även otillgängligheten. Så nej, det är inte lätt, och ja, Ronald, jag exploderar.

På nätterna drömmar jag om att jag vaknar upp i en säng i operahusets källare. När jag tittar ut över vattnet, ser jag Christine/Emmy. Och jag har en evighet att dela med henne.

Avslutning

Varför skrev jag den här boken? Vad har den för syfte? Det är en bra fråga. Det finns flera tänkbara anledningar och syften. Först noterar jag att människor i allmänhet har svårt att förstå min situation. Det är inte bra. Alla kan inte förstå alla, men varje människa borde ha åtminstone en handfull personer som fullt ut förstår henne. Jag hoppas att den här boken gör så att fler personer kan ana min problematik, och förstå andra människor bättre. Att må dåligt, men inte bli trodd, är oerhört frustrerande. Personer som själva inte upplevt djup depression eller ångest kanske inte ens *kan* förstå hur hemskt det är, och personer med "normal" uppväxt, full med vänner av båda könen, kanske inte kan förstå hur jag känner mig. I vilket fall som helst är det hemskt är att inte bli trodd, att inte bli förstådd. Ibland kan det kännas som om man måste *bevisa* hur dåligt man mår, men tyvärr finns det få konstruktiva sätt att göra det på.

Sedan tycker jag att det moderna samhället i allmänhet saknar djup. Det finns så mycket onödiga konflikter, ytlighet, och dumheter världen, att jag hoppas att den här boken också kan få människor att bredda sina vyer. Kanske kan de till och med upptäcka saker i livet, de aldrig tänkt på tidigare. Om inte annat kan boken väcka frågor och diskussion. Bokens blotta existens antyder att världen inte är perfekt, så frågor och diskussion kan mycket väl leda till förbättring. För mig, för dig, kanske för någon annan. Kanske finns det fler än jag som drömmer om mer djup, mer gemenskap.

Och så väcker boken hopp för mig. Kanske når den ända till Emmy eller Emma? Kanske väljer hon att skriva eller säga *meningen* till mig. Om jag lever på hopp, om än så ohyggligt långsökt, så fyller den här boken på hoppet, likt en flaska vatten i öknen.

Vad jag själv tycker om boken, och dess syften, varierar med tiden. Sinnes-tillstånd kan vara som bergochdalbanor. Självt åker jag upp och ner mellan påverkade tillstånd av escitalopramoxalat, koffein, långpromenader och lyckad matematisk bevisföring, till apatiska, sängliggande tillstånd. Det är som jag skrev i min artikel *Livsfilosofi II*:

Ändlös längtan

Lycka är som en vind, som stundom blåser genom medvetandet och uppfyller individen med glädje och inspiration att leva. Det gäller att fånga denna vind, att hitta dess källor, och att söka mångfaldiga dessa. I mörker kan de sedan öppnas, och individen genomströmmas av upprymdhet.

Ett större problem med att skriva en bok som denna, är subjektiviteten. Jag försöker förmedla, eller i varje fall beskriva, känslor. Men det är inte lätt att göra med ord. Ord betyder olika saker för olika personer. Det är väldigt viktigt vad man har för *associationer*. Tag det faktum att jag själv är så förtjust i stora, gamla, slott, gärna i brittisk stil. Visst, dessa är fina, de är stor-slagna, robusta, mänskliga, osterila, mysiga. Men jag skulle svårligen vara så förtjust i stilen, om det inte vore för att jag till den associerar den vänskapliga närhet som finns i Harry Potter-världen, på slottet Hogwarts. Eller, för den delen, om det inte vore för det franska operahuset.

Ytterligare en anledning till att jag skrev boken, var att jag inte kände för något annat, att jag inte *orkade* göra något annat. Jag är utmattad av mitt enformiga, isolerade, liv, fullt med arbete, men ingen riktig glädje. Just nu sitter jag och funderar på om jag skall se *operan* i kväll eller inte. Det vore lite som att leka med elden, men samtidigt känns det tomt utan den. Alternativt skulle jag kunna se på *Harry Potter och halvblodsprinsen*, och åter igen drömma om Hermiones/Emmas leende.

Du kanske också undrar varför jag klagar så mycket, när jag egentligen har det så bra. Om så är fallet, bör du läsa boken en gång till. Däremot kan jag inte förneka, att jag har mycket att glädjas över. En familj där alla fortfarande är vid god hälsa (förutom min sedan många år tillbaka avlidna morfar), en fin utbildning, ett bra jobb med en bra chef, framgångar med mina projekt, och så vidare. Men det kan inte hjälpas, att det inte räcker. Uppenbarligen saknar jag något, så mycket, att de goda sakerna inte räcker till att väga upp det. Så fungerar jag. Så är min (biologiskt betingade) programmering. Filmen *Broarna i Madison County* (1995) med Clint Eastwood och Meryl Streep skildrar denna aspekt på ett utomordentligt tydligt sätt.

Ändlös längtan

Man kan också undra varför jag har så bråttom – trots allt kanske jag kommer att leva i 60 år till, och då har jag ju bara gjort 27 % av livet. Men 27 % är inte så lite, i synnerhet inte som de äldre åren kanske går snabbare än de yngre, och i synnerhet inte om man betänker hur präglad jag är av min uppväxt. Men ännu viktigare är att jag har lidit i 17 år nu, kontinuerligt. Och det är lång tid att lida. Dessutom, att få uppleva fysisk kärlek under barndomen (t.ex. tonåren) är ju något jag aldrig kommer att få göra. Den tiden kommer aldrig igen. Inte nog med att jag själv aldrig som (säg) 15-åring får ha sex, jag får heller aldrig ha sex med en 15-årig kvinna. Det känns ju också lite som om jag i dag vill ha en lite yngre vän, till viss del för att få ta igen allt jag förlorat under min uppväxt. Men här inser vi att jag åstundar något som faktiskt blir svårare att få för vart år som går: Visst kan en 22-årig person få en partner på 18 år, men ju äldre personen blir, desto mer tveksam kommer en sådan relation att upplevas. Ja, redan i dag skulle nog en och annan höja på ögonbrynen om jag, som är 22 men ser äldre ut, skulle gå hand i hand med en 17-åring.

Sedan kan man ju också, om man vill, se mitt problem som en ren kemisk obalans i hjärnan. Det är ett opoetiskt men rimligt sätt att se på det, och bara delvis fördelaktigt.

När man skriver en bok av den här arten, måste man beakta läsarens potentiella reaktioner på ett lite speciellt sätt: det får inte verka som om författaren är alltför psykiskt sjuk, eller brottsbenägen. Det skulle nämligen, förutom att framställa författaren i dålig dager, kunna leda till polisanmälningar, tvångsvård och annat som jag faktiskt inte känner för just nu.

Jag tror att jag har lyckats i det avseendet, för jag tror inte att den här boken motiverar en sådan reaktion, hos en någorlunda världsvan och litteraturbevandrad människa. Jag har ju betonat att jag är förmögen att klara mitt vardagsliv, med familj, studier och arbete. Det må vara tungt och stundom oerhört smärtsamt, men jag kan hantera det, i varje fall i skrivande stund. Vidare, att jag identifierar mig med, och i allt hans agerande förstår, *The Angel of Music*, betyder inte per automatik att jag själv skulle göra något av det han gör.

Ändlös längtan

Slutligen måste jag tacka lektor Engström för idén att skriva en bok. Jag har länge velat berätta om det som den här boken handlar om, men jag hade ursprungligen tänkt mig en slags föreläsningsturné. Det var när jag hos lektor Engström beklagade mig över hur pass svårt det vore att anordna en sådan, som han förslog att jag skulle skriva en bok i stället, vilket ju var en utmärkt idé. Dels kan jag ju med en bok nå ut till en större publik, och dels tenderar böcker att vara längre än föreläsningar. Men på en punkt hade faktiskt en föreläsningsturné varit bättre: då hade jag kunnat förstärka budskapet med välregisserat tal och kroppsspråk. Det mänskliga talet är nämligen ett mycket kraftfullt vapen. Framför allt hade jag kunnat förstärka styckena som handlade om *operan*; dessa hade jag förmedlat med största möjliga intensitet och affekt. Och bara med en sådan inlevelse har dessa stycken ens en möjlighet att göra känslorna de beskriver rättvisa.

Jag avslutar med en vers från *operan*, sjungen av Christine/Emmy.

Ändlös längtan

*Think of me, think of me fondly,
when we've said good bye.
Remember me, once in a while;
please promise me, you'll try.*

Efterord till tredje revisionen

När den tredje revisionen av boken görs heter året 2011. Naturligtvis är boken fortfarande lika aktuell.

Mitt problem präglar hela mitt liv. Det går inte en dag – sällan ens en timme – utan att jag trycks ner av det. Varje gång jag ser en ung kvinna (eller, ännu värre, ett ungt par) påminns jag. Bland det värsta är att gå på IKEA, där unga par köper in möbler till deras första lägenhet. Våldigt "gulligt" tycker säkert många. Självt vill jag skjuta dem.¹

Jag kan inte se på TV, läsa tidningar, eller läsa nyheterna på Internet utan att slås av det. Överallt talas det om sex och förhållanden, och alla tycks tro att alla tonåringar och vuxna har sex och förhållanden. I synnerhet tonåringar. Det är politiskt korrekt att förutsätta det. Häromveckan läste jag på Norges public service-TV:s webbplats att "Alle har jo sex!". Danmarks motsvarighet tipsar om hur man som "tjej" ger sin pojkvän ett skönt "blowjob": "Giv ham det bedste blowjob". Intill rubriken är en bild på en (mycket) ung kvinna.

Jag känner mig djupt kränkt av samhällets osynliggörande av mig. Inte nog med att hela mitt liv varit – och är – en väldigt tung resa, utan sedan så låtsas samhället som om mitt problem inte ens existerar.

I december blir jag 24 år. Jag har alltså levt 1/3 av mitt liv. Det bör också tas hänsyn till att den första tredjedelen förmodligen är den i vilken det sker mest drastiska förändringar i livssituationen. Jag undrar om jag någonsin kommer att få det jag alltid velat ha, om jag någonsin kommer att bli en lycklig människa. Innan jag dör, eller innan världen går under. I nyheterna talas om det ena hotet efter det andra: klimathotet, H5N1, H1N1 och andra virus, resistenta bakterier, tsunamikatastrofer, islamisk terrorism, högerextrem terrorism, kärnkraftsolyckor och finanskriser (har dock aldrig förstått vad en sådan är). Det som skrämmer mig mest är att jorden kan gå under *innan* jag fått det jag vill ha.

¹ Inte bokstavligt talat.

Ändlös längtan

Jag har fått tipset om att pröva att finna en partner via någon av de Internet-baserade tjänster som finns för ändamålet. Det har jag prövat, under långa perioder. Jag har faktiskt svarat på åtskilliga hundratals annonser, men i princip utan någon som helst framgång. Oftast slutar det med att jag skriver till några tiotal personer, och sedan sitter och trycker på F5 (eller Ctrl+R) var tredje sekund, timme in och timme ut, medan jag har blicken låst på länken till "Inkorgen", som indikerar antalet nya meddelanden (dock alltid "0"). Ögonen blir mer blodsprängda för varje timme som går. Att spendera pengar på dessa Internettjänster är som att köpa och skrapa trisslotter [de allra flesta förlorar], fast besvikelsen är tusen gånger så stor vid varje förlust.

Det är klart att jag haft (och har) tankar på att "ge upp". Hur ett eventuellt självmordsbrev skulle se ut är nästan uppenbart:

"Det fanns en enda sak jag ville ha. Jag fick det aldrig."

Även om allt ofta känns helt hopplöst, och jag många dagar känner att jag inte ens står ut, så vill jag dock inte ge upp (riktigt än). Jag hoppas fortfarande hitta en sådan vän som jag alltid saknat. Men det finns flera problem:

- En eventuell flickvän måste förstå mig, och min uppväxt gör mig olika de allra flesta. Till exempel vore det för mig en extremt (nästan obegripligt) känslösam (och erotisk) upplevelse att "bara" få hålla en jämnårig kvinna i handen.
- Även om jag får den vän jag alltid saknat, så kommer det förmodligen ta många år för mig att bearbeta den första tredjedelen av mitt liv.

Den här boken kan ses som ett sätt på vilket jag arbetar med den tredje punkten. Jag hoppas också skapa en debatt om hur samhället kan bli bättre på att ta hand om fall som mitt. (Min erfarenhet är att samhället inte förstår eller ens bryr sig ett dugg om min situation.) I stället för att "ge upp", väljer jag att berätta min historia, och försöka påverka samhället. Det är en del i min terapi.

Ändlös längtan

Det bästa du, som läsare, kan göra för mig är att sprida den här boken till alla du känner.

